

**Raport
o stanie Gminy Sawin
za 2018 rok**

Raport powstał w związku z art. 28aa ustawy o samorządzie gminnym (Dz. U. 2019 poz. 506) oraz Zarządzenia Wójta Nr 30/2019 r. z dnia 15 kwietnia 2019 r. w sprawie powołania Zespołu do opracowania projektu Raportu o stanie Gminy Sawin za 2018 rok.

Dane wykorzystane w niniejszym raporcie zostały opracowane przez referaty i jednostki Gminy Sawin:

Urząd Stanu Cywilnego;

Referat Organizacyjny

Referat Finansowy;

Referat Rolnictwa i Gospodarki Komunalnej;

Referat Budownictwa, Gospodarki Przestrzennej, Ochrony Środowiska i Obsługi Inwestycji;

Gminny Ośrodek Kultury;

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej;

Warsztaty Terapii Zajęciowej;

Gminna Biblioteka Publiczna;

Środowiskowy Dom Samopomocy

Świetlica Socjoterapeutyczna

Dzienny Dom "Senior" "PRZYSTAŃ"

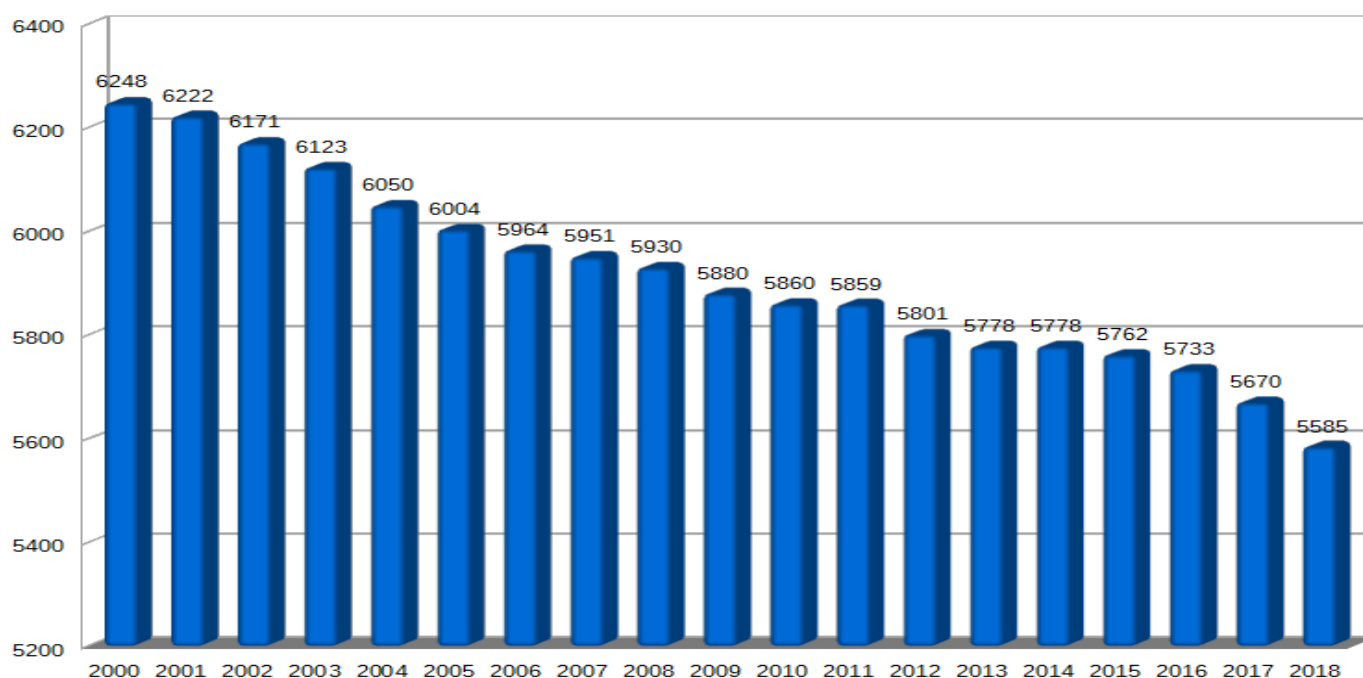
Spis treści

I. Demografia	4
II. Oświata i wychowanie	7
III. Sport i rekreacja	24
IV. Rolnictwo	25
V. Ochrona środowiska naturalnego	28
VI. Inwestycje	34
VII. Finanse	43
VIII. Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	46
IX. Funkcjonowanie gminnych jednostek organizacyjnych	48
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	48
Warsztaty Terapii Zajęciowej	63
Gminny Ośrodek Kultury	70
Środowiskowy Dom Samopomocy	72
Świetlica Socjoterapeutyczna	81
Dzienny Dom "Senior+" "PRZYSTAŃ"	88
Gminna Biblioteka Publiczna	89

I. Demografia

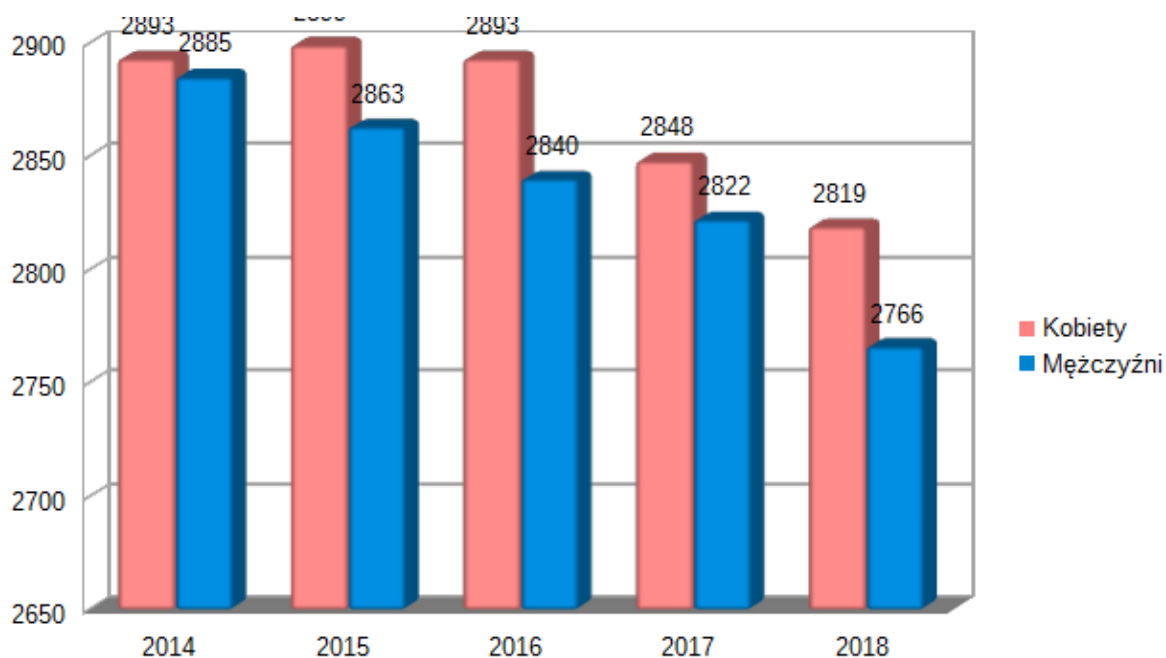
Liczba stałych mieszkańców Gminy Sawin wg. Stanu na dzień 30.04.2019 r. na podstawie prowadzonego przez gminę Rejestru mieszkańców wynosi 5558. W okresie od 2000 roku odnotowano stały spadek liczby ludności gminy. Zaobserwowano utrzymujący się ujemny przyrost naturalny, fakt ten przedstawiają niżej podane wykresy.

Wykres1. Ludność Gminy Sawin w latach 2000 – 2018

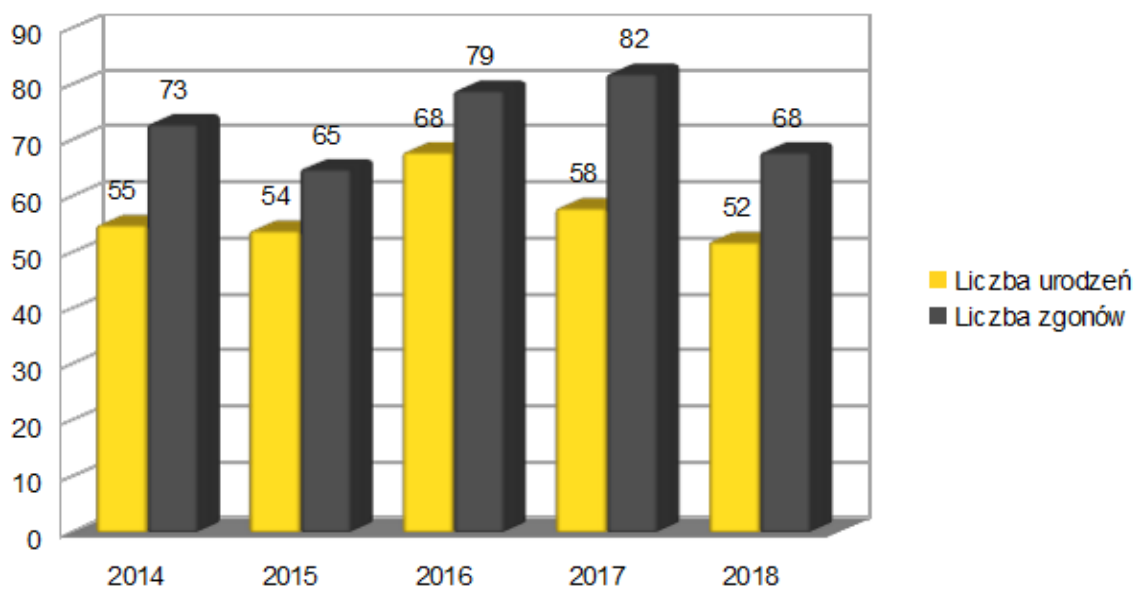
Źródło danych: Rejestr mieszkańców Urzędu Gminy Sawin

Wykres 2. Ludność Gminy Sawin wg. płci

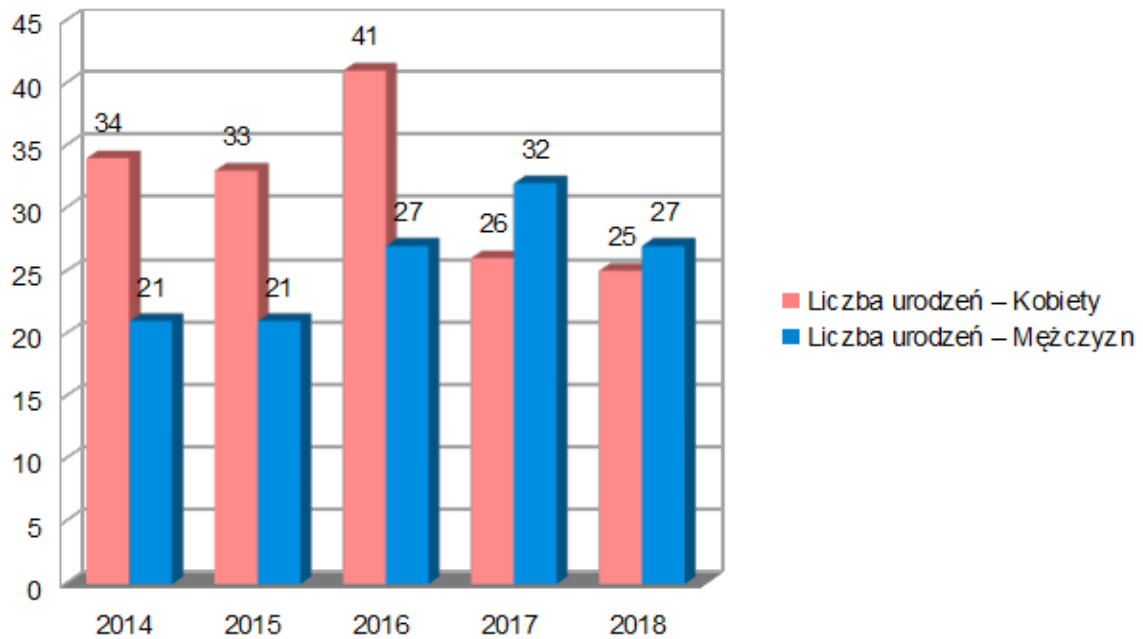
Źródło danych: Rejestr mieszkańców Urzędu Gminy Sawin

Wykres 3. Przyrost naturalny ludności Gminy Sawin

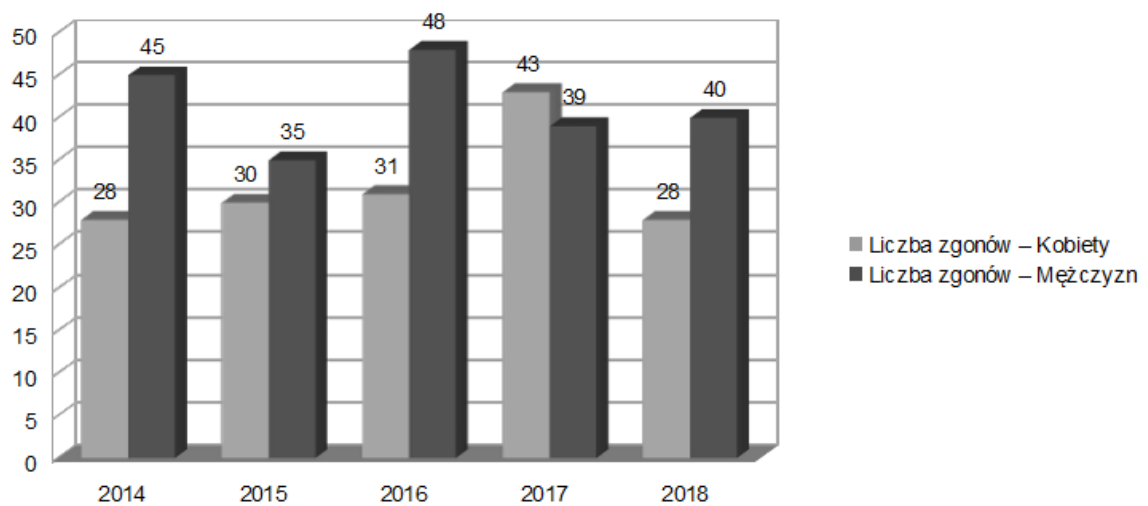
Źródło danych: Rejestr mieszkańców Urzędu Gminy Sawin

Wykres 4. Urodzenia żywe wg. płci w Gminie Sawin

Źródło danych: Rejestr mieszkańców Urzędu Gminy Sawin

Wykres 5. Zgony wg. płci

Źródło danych: Rejestr mieszkańców Urzędu Gminy Sawin

II. Oświata i wychowanie

Stan organizacji i baza lokalowa.

W roku 2018 gmina Sawin była organem prowadzącym dla Przedszkola Samorządowego, 4 szkół podstawowych i gimnazjum. Stan organizacji szkół podstawowych i gimnazjum w roku szkolnym 2018/2019 obrazuje tabela Nr 1.

Tabela Nr 1. Stan organizacji szkół podstawowych i gimnazjum w roku szkolnym 2018/2019

	Wyszczególnienie	Liczba oddziałów	Liczba uczniów*	w tym:								
				0	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
1.	Szkoła Podstawowa w Sawinie i oddział „0”	15	264	24	24	26	23	38	39	30	37	23
2.	Szkoła Podstawowa w Bukowie Wielkiej i oddział „0”	9	56	17	4	5	1	4	6	3	8	8
3.	Szkoła Podstawowa w Czuczycach i oddział „0”	9	70	14	3	1	8	10	12	4	7	11
4.	Szkoła Podstawowa w Wólce Petryłowskiej i oddział „0”	9	65	14	6	5	8	3	8	7	5	9
	Razem	42	455	69	37	37	40	55	65	44	57	51
1.	Gimnazjum w Sawinie	2	48		0	0	48					
	Razem	2	48		0	0	48					
	Ogółem	44	503									

* wychowanków.

Źródło danych: System Informacji Oświatowej, stan na 30.09.2018r.

Tabela Nr 2. Stan organizacji przedszkoli publicznych.

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba oddziałów	Liczba uczniów*
1.	Przedszkole Samorządowe w Sawinie	4	82
	Ogółem:	4	82

* - wychowanków

Źródło danych: System Informacji Oświatowej, stan na 30.09.2018r.

W roku szkolnym 2018/2019 w stosunku do roku szkolnego 2017/2018 sieć przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjów nie uległa zmianie i zabezpieczała w pełni aktualne potrzeby mieszkańców gminy. W szkołach prowadzonych przez Gminę naukę pobierało 1 dziecko, dla którego prowadzono zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze, 4 uczniów z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego oraz w przedszkolu 3 dzieci objętych wczesnym wspomaganie rozwoju na podstawie opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej.

Baza do działalności oświatowej.

Placówki oświatowe prowadzone przez Gminę funkcjonowały w 4 budynkach komunalnych. Stan bazy lokalowej w stosunku do ubiegłego roku szkolnego nie uległ zmianie. Szkoły są wyposażone w pracownie komputerowe. Wszystkie sekretariaty szkół posiadają komputery wraz z niezbędnym oprogramowaniem i oprzyrządowaniem. Wszystkie szkoły uzyskały możliwość korzystania z internetu oraz na bieżąco wyposażane były w nowoczesne pomoce dydaktyczne.

Kadra i system doskonalenia zawodowego.

W roku szkolnym 2018/2019 w przedszkolu, szkołach podstawowych i gimnazjum prowadzonych przez Gminę pracowało 104 nauczycieli oraz 32 pracowników administracji obsługi.

Tabela Nr 3. Zatrudnienie w szkołach w roku szkolnym 2018/2019

Wyszczególnienie		Zatrudnienie		w tym:			
				nauczyciele		Pozostali	
		etaty	osoby	etaty	osoby	etaty	osoby
1.	Zespół Szkół w Sawinie	67,56	69	45,56	47	22	22
2.	Szkoła Podstawowa w Bukowie Wielkiej	16,68	20	14,18	17	2,5	3
3.	Szkoła Podstawowa w Czułczycach	17,61	25	15,61	22	2	3
4.	Szkoła Podstawowa w Wólce Petryłowskiej	16,23	22	12,23	18	4	4 (w tym 3 osoby zatrudnione na okres grzewczy)
Razem		118,08	136	87,58	104	30,5	32

Źródło danych: System Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2018r.)

W stosunku do roku szkolnego 2017/2018 nastąpiły zmiany w stanie zatrudnienia nauczycieli. W Szkole Podstawowej w Bukowie Wielkiej liczba nauczycieli wzrosła o 0,98 etatu. W Szkole Podstawowej w Wólce Petryłowskiej liczba nauczycieli wzrosła o 3,26 etatu. W Szkole Podstawowej w Czułczycach liczba nauczycieli wzrosła o 3,57 etatu. Poziom zatrudnienia nauczycieli wynika przede wszystkim ze wzrostu liczby oddziałów tj. klasy VIII i godzin zajęć obowiązkowych oraz dodatkowych w przedszkolu i szkołach. Dla zabezpieczenia odpowiedniego poziomu nauczania w roku 2018 zgodnie z wymogami prawa i potrzebami poczyniono nakłady w zakresie doskonalenia zawodowego nauczycieli. Na doksztalcenie i doskonalenie zawodowe nauczycieli wydatkowana została kwota 16 696,00 zł.

Tabela Nr 4. Nakłady na doskonalenie zawodowe nauczycieli w 2018 roku.

Wyszczególnienie		Rok 2018
1.	Zespół Szkół w Sawinie	16 301,00
2.	Szkoła Podstawowa w Bukowie Wielkiej	3 466,20
3.	Szkoła Podstawowa w Czułczycach	5 622,60
4.	Szkoła Podstawowa w Wólce Petryłowskiej	3 000,00
Razem- nakłady		28 389,80

Źródło danych: Referat Organizacyjny.

W ramach środków na doskonalenie zawodowe dofinansowano: szkolenie BHP, przeciwpożarowe oraz z ochrony danych osobowych w Wólce Petryłowskiej, szkolenia Rady Pedagogicznej w Zespole Szkół w Sawinie, kursy, szkolenia indywidualne pracowników, studia podyplomowe z zarządzania oświatą oraz neurologopedii i edukacji dzieci z autyzmem. W Bukowie Wielkiej środki na doskonalenie wykorzystano na sfinansowanie szkoleń Rady Pedagogicznej z zakresu motywowania uczniów do nauki oraz prowadzenia trudnych rozmów z rodzicami. W Czułczycach dofinansowano studia podyplomowe oraz szkolenia Rady Pedagogicznej. Tabela Nr 5 obrazuje strukturę w zakresie poziomu wykształcenia nauczycieli.

Tabela Nr 5. Poziom wykształcenia nauczycieli w roku szkolnym 2018/2019 (w osobach).

Wyszczególnienie	WZPP	WMPP*
Zespół Szkół w Sawinie	0	47
Szkoła Podstawowa w Bukowie Wielkiej	0	17
Szkoła Podstawowa w Czułczycach	0	22
Szkoła Podstawowa w Wólce Petryłowskiej	1	17
Razem	1	103

* - wyższe magisterskie z przygotowaniem pedagogicznym

Źródło danych: Referat Organizacyjny. Stan na dzień 30 września 2018r.

Tabela Nr 6. Stopnie awansu zawodowego nauczycieli w 2018. Stan po uwzględnieniu wyników postępowań kwalifikacyjnych w lipcu-sierpniu 2018r.

Wyszczególnienie	Stopień awansu zawodowego (w osobach)				
	Stażysta	Kontraktowy	Mianowany	Dyplomowany	Razem
Zespół Szkół w Sawinie	0	2	18	27	47
Szkoła Podstawowa w Bukowie Wielkiej	0	2	6	9	17
Szkoła Podstawowa w Czułczycach	1	7	3	11	22
Szkoła Podstawowa w Wólce Petryłowskiej	0	5	8	5	18
Ogółem	1	16	35	52	104

Źródło danych: Referat Organizacyjny.

Stopniem zawodowym nauczyciela dyplomowanego w sierpniu 2018r. legitymowało się 52 nauczycieli tj. 50 % spośród ogółu zatrudnionych.

Na podstawie art. 30a ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2018 r. poz. 967, z późn. zm.) organ prowadzący szkołę lub placówkę oświatową będący jednostką samorządu terytorialnego, po zakończeniu roku budżetowego, przeprowadza analizę poniesionych wydatków na wynagrodzenia nauczycieli w odniesieniu do wysokości średnich wynagrodzeń, o których mowa w art.

30 ust. 3 ustawy oraz średniorocznej struktury zatrudnienia nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego. Po przeprowadzeniu analizy organ prowadzący sporządza sprawozdanie z wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego,

Zgodnie z art. 30 ust. 3 Karty Nauczyciela średnie wynagrodzenie nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego powinno wynosić następujący procent kwoty bazowej określonej dla nauczycieli corocznie w ustawie budżetowej:

- dla nauczycieli stażystów 100 %,
- dla nauczycieli kontraktowych 111 %,
- dla nauczycieli mianowanych 144 %,
- dla nauczycieli dyplomowanych 184 %.

Określona w ustawie budżetowej na 2018 r. kwota bazowa dla nauczycieli wynosiła:

- a) od 1 stycznia 2 752,92 zł,
- b) od 1 września 2 900,20 zł.

W przypadku nieosiągnięcia w roku 2018 wysokości średnich wymaganych wynagrodzeń, organ prowadzący szkołę, będący jednostką samorządu terytorialnego, ustala różnicę między wydatkami poniesionymi na wynagrodzenia nauczycieli w danym roku, a minimalnymi wydatkami na ten cel wymaganymi przepisami Karty Nauczyciela. Zgodnie z art. 30a ust. 3 Karty Nauczyciela tak wyliczona kwota różnicy jest dzielona między nauczycieli zatrudnionych i pobierających wynagrodzenie w roku, dla którego ustalono kwotę różnicy i wypłacana w terminie do 31 stycznia roku następnego, w formie jednorazowego dodatku uzupełniającego.

Organ prowadzący szkołę lub placówkę sporządza sprawozdanie z wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego. W wyniku przeprowadzonej analizy potwierdzono, iż wypłacone wynagrodzenia nauczycieli stażystów, kontraktowych i mianowanych w Gminie Sawin w 2018 r. osiągnęły średnią zaś wydatki poniesione na wynagrodzenia nauczycieli dyplomowanych były nie wystarczające do osiągnięcia średniej. Wydatki poniesione na wynagrodzenia na poszczególnych stopniach awansu zawodowego oraz kwoty różnicy przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Stopnie awansu zawodowego	Wskaźniki określone w art. 30 ust. 3 Karty Nauczyciela	Średnie wynagrodzenie		Średnioroczna liczba etatów ustalana dla okresów obowiązywania poszczególnych kwot bazowych		Suma iloczynów średniorocznej liczby etatów i średnich wynagrodzeń, o których mowa w art. 30 ust. 3 Karty Nauczyciela, ustalonych dla okresów obowiązywania poszczególnych kwot bazowych n x (kol. 4 x kol. 6) + (12-n) x (kol. 5 x kol. 7)	Wydatki poniesione w roku na wynagrodzenia w składnikach wskazanych w art. 30 ust.1 Karty Nauczyciela	Kwota różnicy (kol. 9 - kol. 8)
			od dnia 1 stycznia do dnia 31 marca (kol. 3 x B1)	od dnia 1 kwietnia do dnia 31 grudnia (kol. 3 x B2)	od dnia 1 stycznia do dnia 31 marca	od dnia 1 kwietnia do dnia 31 grudnia			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	nauczyciel stażysta	100%	2 752,92	2 900,20	3,43	2,52	94 104,08	96 679,51	2 575,43
2	nauczyciel kontraktowy	111%	3 055,74	3 219,22	7,75	8,84	327 167,10	329 445,00	2 277,90
3	nauczyciel mianowany	144%	3 964,20	4 176,29	28,27	27,21	1 358 935,46	1 370 125,95	11 190,49
4	nauczyciel dyplomowany	184%	5 065,37	5 336,37	41,36	42,02	2 646 619,52	2 578 623,54	-67 995,98

Źródło danych: Referat Organizacyjny.

Poziom nauczania.

Miernikiem poziomu nauczania w gimnazjum jest egzamin gimnazjalny, a także ocena edukacyjnej wartości dodanej, czyli wykorzystania wyników egzaminu gimnazjalnego do oceny efektów nauczania każdego ucznia przy uwzględnieniu jego uwarunkowań indywidualnych, takich jak zdolności i uprzednie osiągnięcia szkolne, uwarunkowań społecznych wynikających z kapitału kulturowego i społecznego czy wpływu grupy rówieśniczej, a także uwarunkowań szkolnych takich jak kwalifikacje i zaangażowanie nauczycieli, metody nauczania czy warunki nauczania.

W bieżącym roku do egzaminu przystąpiło 39 uczniów Zespołu Szkół w Sawinie. Egzamin gimnazjalny składał się z trzech części. W części humanistycznej uczniowie rozwiązywali odrębne zestawy zadań z języka polskiego oraz historii i wiedzy o społeczeństwie, a w części matematyczno-przyrodniczej, odrębne zestawy zadań z matematyki oraz przedmiotów przyrodniczych: biologii, chemii, fizyki i geografii. W trzeciej części egzaminu uczniowie rozwiązywali zadania z języka nowożytnego. Gimnazjaliści z Zespołu Szkół w Sawinie pisali egzamin z języka angielskiego (35 uczniów) i niemieckiego (4 uczniów).

Tabela Nr 7. Wyniki uczniów z egzaminu gimnazjalnego w latach 2013-2018 (w procentach).

	Gimnazjum w Sawinie					Powiat					Województwo lubelskie				
	2014	2015	2016	2017	2018	2014	2015	2016	2017	2018	2014	2015	2016	2017	2018
J.polski	72,30	65,90	75,00	82,00	73,00	66,80	66,00	68,00	69,00	66,00	69,00	62,50	70,00	71,00	69,00
Historia\ WOS	62,60	64,00	56,00	63,00	59,00	56,40	61,40	54,00	57,00	56,00	59,00	64,20	56,00	59,00	59,00
Matematyka	49,00	48,20	52,00	52,00	54,00	41,10	43,30	43,00	42,00	47,00	48,00	48,70	49,00	47,00	52,00
Przedmioty przyrodnicze	52,50	49,50	52,00	56,00	58,00	48,00	46,60	48,00	50,00	52,00	53,00	50,40	52,00	53,00	56,00
J.angielski podst.	73,00	57,20	60,00	61,00	60,00	56,60	57,70	58,00	58,00	58,00	66,00	65,20	63,00	66,00	66,00
J.angielski rozsz.	46,10	38,70	41,00	41,00	47,00	32,40	37,00	32,00	38,00	40,00	44,00	45,50	43,00	43,00	49,00
J.niemiecki podst.	42,70	50,20	44,00	51,00	60,00	48,60	56,50	57,00	51,00	48,00	53,00	57,70	55,00	52,00	50,00
J.niemiecki rozsz.	-	-	-	-	-	27,70	37,80	37,80	29,00	-	47,00	51,80	51,80	52,00	-

Źródło danych: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna

Język Polski

Według sprawozdania OKE arkusz egzaminacyjny z języka polskiego składał się z 22 zadań, wśród których było 20 zadań zamkniętych różnego typu i 2 zadania otwarte wymagające od ucznia samodzielnego, zgodnego z poleceniem, sformułowania krótkiej oraz dłuższej wypowiedzi – charakterystyki. Za poprawne rozwiązanie wszystkich zadań można było uzyskać 32 punkty. Uczniowie za rozwiązanie zadań z języka polskiego uzyskali średnio 68% punktów możliwych do zdobycia. Gimnazjaliści najlepiej poradzili sobie z zadaniami, za pomocą których sprawdzano umiejętność analizy i interpretacji tekstów kultury (średni wynik to 77% punktów) oraz umiejętność odbioru wypowiedzi i wykorzystania zawartych w nich informacji (średni wynik 72% punktów). Zadania, za pomocą których sprawdzano umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi, były dla gimnazjalistów umiarkowanie trudne (średni wynik 59% punktów). Najlepiej uczniowie poradzili sobie z zadaniami dotyczącymi analizy i interpretacji tekstów kultury. Nie mieli trudności z określeniem funkcji wypowiedzeń rozkazujących i pytań retorycznych; większość uczniów poprawnie określiła również problematykę wiersza i rozpoznała przenośnię w zacytowanym fragmencie tekstu lirycznego. Równie łatwe dla zdających okazały się zadania sprawdzające umiejętność odbioru wypowiedzi i wykorzystania zawartych w nich informacji. Uczniowie nie mieli trudności z wyszukiwaniem potrzebnych informacji oraz z wnioskowaniem na podstawie przesłanek zawartych w tekście. Zadania sprawdzające te umiejętności poprawnie rozwiązało 72% gimnazjalistów. Na uwagę zasługuje fakt, że tegoroczni trzecioklasiści wykazali się większą biegłością w odbiorze tekstu literackiego niż w odbiorze tekstów: publicystycznego i popularnonaukowego. Średnia uzyskana za rozwiązanie zadań odnoszących się do tekstu literackiego jest wyższa o około 10 punktów procentowych od średniej uzyskanej za rozwiązanie zadań nawiązujących do pozostałych obu tekstów. Osiągnięcie wysokiego wyniku z zakresu tworzenia wypowiedzi wymagało od uczniów przede wszystkim umiejętności napisania wypowiedzi argumentacyjnej i zredagowania charakterystyki. Ten obszar wymagań w całym arkuszu okazał się dla uczniów najtrudniejszy. Należy jednak podkreślić, że w przypadku zadania krótkiej odpowiedzi trzecioklasiści w większości nie mieli trudności z wyrażeniem własnego stanowiska i poparciem go odpowiednimi argumentami (średnia za to zadanie wyniosła 79% punktów możliwych do uzyskania).

Historia i wiedza o społeczeństwie

Arkusz egzaminacyjny składał się z 25 zadań zamkniętych różnego typu: 20 zadań z historii i 5 z wiedzy o społeczeństwie. Dominowały zadania wyboru wielokrotnego, w których uczeń wybierał jedną z podanych odpowiedzi. Podstawę zadań stanowiły teksty kultury, m.in.: teksty historyczne, ilustracje, mapy, tablica genealogiczna i diagram. Egzamin gimnazjalny z historii i wiedzy o społeczeństwie badał poziom opanowania przez gimnazjalistów umiejętności zapisanych w podstawie programowej dla III etapu edukacyjnego. Z historii badano umiejętności z zakresu chronologii, analizy i interpretacji historycznej, a z wiedzy o społeczeństwie – m.in. znajomość zasad i procedur demokracji, podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej i rozumienia zasad gospodarki rynkowej. Średni wynik egzaminu na poziomie 59% świadczy o tym, że dla tegorocznych gimnazjalistów egzamin był umiarkowanie trudny.

Matematyka

Arkusz zawierał 23 zadania: 20 zamkniętych i 3 otwarte. Dominowały zadania wyboru wielokrotnego, w których uczeń wybierał jedną z podanych odpowiedzi. W sześciu zadaniach typu prawda-fałsz należało ocenić prawdziwość podanych zdań. Zadania otwarte wymagały od gimnazjalistów samodzielnego sformułowania rozwiązania. W zadaniach wykorzystano rysunki i wykresy. Egzamin gimnazjalny w części matematyczno-przyrodniczej z zakresu matematyki badał poziom opanowania – przez zdających – umiejętności zapisanych w podstawie programowej z matematyki dla II i III etapu edukacyjnego. W zestawie zadań najłatwiejsze dla zdających okazały się – tradycyjnie – zadania odnoszące się do I wymagania ogólnego, czyli wykorzystania i tworzenia informacji. Zdający uzyskali za rozwiązanie zadań z tego zakresu średnio 79% punktów możliwych do zdobycia. Zadanie 1., polegające na wskazaniu wykresu funkcji spełniającej określone warunki, było zadaniem bardzo łatwym. Zadanie to, osadzone w kontekście praktycznym, okazało się najłatwiejszym zadaniem w całym zestawie. Za jego rozwiązanie uczniowie uzyskali 92% punktów możliwych do zdobycia. Cztery inne zadania sprawdzające umiejętność wykorzystania i tworzenia informacji: 2., 9., 13. i 14. okazały się zadaniami łatwymi.

Przedmioty przyrodnicze

Arkusz egzaminacyjny zawierał 24 zadania zamknięte z: biologii, chemii, fizyki i geografii. Każdy z przedmiotów reprezentowany był przez zadania różnego typu: wyboru wielokrotnego, prawda-fałsz, na dobieranie. Zadania z zakresu przedmiotów przyrodniczych sprawdzały znajomość zagadnień dotyczących biologii, chemii, fizyki i geografii. Średni wynik uzyskany za rozwiązanie zadań to 56%.

Z biologii sprawdzano umiejętności z zakresu trzech wymagań ogólnych: znajomość różnorodności biologicznej i podstawowych procesów biologicznych, poszukiwanie, wykorzystanie i tworzenie informacji oraz rozumowanie i argumentacja. Treści zadań obejmowały zagadnienia związane z systematyką, zasadami klasyfikacji, budową i funkcjonowaniem organizmu roślinnego, budową i funkcjonowaniem organizmu człowieka oraz genetyką. Poziom wykonania zadań wahał się od 36% do 87%. Z chemii sprawdzano umiejętności z zakresu trzech wymagań ogólnych: pozyskiwanie, przetwarzanie i tworzenie informacji, rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów, opanowanie czynności praktycznych. Treści zadań obejmowały zagadnienia związane z właściwościami substancji, reakcjami chemicznymi, związkami węgla z wodorem i ich pochodnymi oraz z substancjami o znaczeniu biologicznym. Poziom wykonania zadań wahał się od 40% do 67%.

Umiejętności uczniów z zakresu fizyki były sprawdzane zadaniami reprezentującymi wymagania ogólne podstawy programowej, przy czym skupiono się głównie na diagnozie opanowania umiejętności dotyczących wykorzystania wielkości fizycznych do opisu poznanych zjawisk lub rozwiązania prostych zadań obliczeniowych. Treści zadań obejmowały zagadnienia związane z ruchem prostoliniowym, pracą i zasadą zachowania energii, gęstością, zjawiskiem konwekcji, prędkością światła oraz ruchem drgającym. Ponadto jedno z zadań sprawdzało umiejętność odczytywania danych z wykresów. Poziom wykonania poszczególnych zadań wahał się od 50% do 64%.

Zadania, którymi sprawdzano umiejętności z geografii na tegorocznym egzaminie gimnazjalnym, odnosiły się do następujących wymagań ogólnych: korzystanie z różnych źródeł informacji geograficznej, identyfikowanie związków i zależności oraz wyjaśnianie zjawisk i procesów, stosowanie wiedzy i umiejętności geograficznych w praktyce. Treści zadań obejmowały zagadnienia dotyczące czytania i interpretacji mapy, następstw ruchu obiegowego Ziemi, środowiska przyrodniczego Polski i krajów sąsiadujących

z Polską oraz Europy i wybranego regionu świata – Japonii. Poziom wykonania zadań zawierał się w granicach 33% do 76%.

Język angielski – poziom podstawowy

Arkusze składał się z 40 zadań zamkniętych różnego typu (wyboru wielokrotnego, prawda/fałsz oraz zadań na dobieranie) ujętych w 11 wiązek. Zadania sprawdzały wiadomości oraz umiejętności określone w podstawie programowej III. W czterech obszarach: rozumienie ze słuchu (12 zadań), rozumienie tekstów pisanych (12 zadań), znajomość funkcji językowych (10 zadań) oraz znajomość środków językowych (6 zadań). Za poprawne rozwiązanie wszystkich zadań uczeń mógł otrzymać 40 punktów.

Język angielski – poziom rozszerzony

Arkusze składał się z 20 zadań zamkniętych różnego typu (wyboru wielokrotnego oraz zadań na dobieranie) ujętych w 5 wiązek oraz 11 zadań otwartych: 2 wiązki, zadań sprawdzających znajomość środków językowych oraz jednego zadania sprawdzającego umiejętność tworzenia wypowiedzi pisemnej. Zadania sprawdzały wiadomości oraz umiejętności określone w podstawie programowej III.1 w czterech obszarach: rozumienie ze słuchu (10 zadań), rozumienie tekstów pisanych (10 zadań), znajomość środków językowych (10 zadań) oraz tworzenie wypowiedzi pisemnej (1 zadanie). Za poprawne rozwiązanie wszystkich zadań uczeń mógł otrzymać 40 punktów. Uczniowie klas trzecich przystępujący do egzaminu gimnazjalnego z języka angielskiego na poziomie podstawowym uzyskali średnio 68% punktów. Zdający najlepiej poradzili sobie z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu (średni wynik – 73%). Nieco niższe wyniki uzyskali w obszarach: rozumienie tekstów pisanych (średni wynik – 69%) i znajomość funkcji językowych (średni wynik – 68%). Najtrudniejsze okazały się zadania sprawdzające znajomość środków językowych (średni wynik – 56%). W części arkusza sprawdzającej rozumienie ze słuchu uczniowie lepiej poradzili sobie ze znajdowaniem w tekście określonych informacji (średni wynik – 75%) niż z rozumieniem tekstu jako całości (średni wynik – 65%). Poziom wykonania poszczególnych zadań był dość zróżnicowany (od 93% do 63% w zadaniach sprawdzających znajdowanie w tekście określonych informacji; od 81% do 51% w zadaniach sprawdzających rozumienie tekstu jako całości). Uczniowie, którzy

przystąpili do egzaminu na poziomie rozszerzonym, uzyskali średnio 52% punktów za rozwiązanie zadań w arkuszu egzaminacyjnym. Zdający uzyskali najwyższe wyniki za zadania sprawdzające umiejętności w zakresie rozumienia tekstów, zarówno słuchanych, jak i pisanych (średni wynik odpowiednio – 63% i 62%). Gorzej opanowali umiejętność tworzenia wypowiedzi pisemnej (średni wynik – 49%), a najtrudniejsze okazały się dla nich zadania sprawdzające znajomość środków językowych (średni wynik – 34%). W obszarze rozumienia ze słuchu zdający osiągnęli niemal jednakowe średnie wyniki za rozwiązanie zadań sprawdzających ogólne rozumienie tekstu oraz za zadania sprawdzające znajdowanie w tekście określonych informacji (odpowiednio 64% i 63%).

Język niemiecki – poziom podstawowy

Arkusze składały się z 40 zadań zamkniętych różnego typu (wyboru wielokrotnego, prawda/fałsz oraz zadań na dobieranie) ujętych w 11 wiązek. Zadania sprawdzały wiadomości oraz umiejętności określone w podstawie programowej III.0 w czterech obszarach: rozumienie ze słuchu (12 zadań), rozumienie tekstów pisanych (12 zadań), znajomość funkcji językowych (10 zadań) oraz znajomość środków językowych (6 zadań). Za poprawne rozwiązanie wszystkich zadań uczeń mógł otrzymać 40 punktów. Za rozwiązanie zadań z języka niemieckiego na poziomie podstawowym gimnazjaliści uzyskali średnio 52% punktów. Tegoroczni gimnazjaliści poradzi sobie najlepiej z zadaniami sprawdzającymi znajomość środków językowych. Zdający uzyskali w tej części arkusza najwyższy średni wynik – 62% punktów. Więcej trudności sprawiło im rozwiązanie zadań sprawdzających rozumienie ze słuchu (średni wynik – 56%) oraz sprawdzających znajomość funkcji językowych (średni wynik – 48%). Najtrudniejsze okazały się zadania sprawdzające rozumienie tekstów pisanych (średni wynik – 45% punktów). Wyniki uzyskane w obszarze rozumienia ze słuchu pokazują, że mniej problemów sprawiły uczniom zadania sprawdzające umiejętność znajdowania w tekście określonych informacji (średni wynik – 59%) niż zadania sprawdzające ogólne rozumienie tekstu (średni wynik – 45%). Poziom wykonania zadań sprawdzających umiejętność znajdowania w tekście określonych informacji był bardzo zróżnicowany (od 45% do 76%).

Stan realizacji zadań oświatowych gminy na rzecz uczniów i szkół.

W 2018 roku realizowano szereg zadań wynikających z ustawowych obowiązków gminy na rzecz uczniów i szkół. Najważniejszym zrealizowanym zadaniem Gminy było

zabezpieczenie na odpowiednim poziomie szkołom prowadzonym przez Gminę środków finansowych na prowadzenie działalności, w tym na wynagrodzenia pracowników i eksploatację budynków komunalnych.

Na podstawie art. 32 ustawy Prawo oświatowe dowożono lub refundowano rodzicom wydatki związane z dowożeniem do szkół uczniów niepełnosprawnych i zamieszkałych w znacznym oddaleniu od szkół. Tabela Nr 8. przedstawia stan realizacji tego obowiązku.

Tabela Nr 8. Dowożenie uczniów do szkół.

Wyszczególnienie		Rok 2018
	uczniowie:	
1.	Niepełnosprawni	10
2.	Zamieszkujący w znacznym oddaleniu od szkoły	240
Razem-dowożeni		250
3.	Nakłady (w zł)	285943,46

Źródło danych: SIO stan na 30.09.2018r.

Stypendia socjalne, motywacyjne.

Zgodnie z dyspozycją art.90b i art.90m ustawy o systemie oświaty wspomagano uczniów w formie stypendiów szkolnych i zasiłków szkolnych. Z tej formy wsparcia korzystali uczniowie szkół podstawowych, gimnazjów, ale także szkół ponadgimnazjalnych, którzy zamieszkują na terenie gminy. Kryterium dochodowe uprawniające do uzyskania pomocy określone było w kwocie 514 zł, a od października 528 zł na członka rodziny. Stypendia szkolne przyznawane były w zależności od dochodu rodziny i zgodnie z regulaminem w kwocie od 99,20 zł do 130,20 zł za okres 01.01.2018-30.06.2018, oraz 111,60 zł - 142,60 zł od 01.09.2018 do 31.12.2018. Zasiłki szkolne były wypłacane jednorazowo w kwocie od 250,00 zł do 620,00 zł. Na powyższe zadanie wykorzystano dotację z budżetu Wojewody w kwocie 130154,00 zł, oraz środki własne 14738,20 zł.

Na stypendia motywacyjne w 2018r. Gmina przeznaczyła 4000,00 zł. Stypendium w kwocie 100,00 zł przyznano 40 uczniom, w tym 12 uczniom gimnazjum.

W związku z Uchwałą Nr XIV/118/12 Rady Gminy Sawin z dnia 30 marca 2012 roku w sprawie regulaminu udzielania stypendiów dla uzdolnionych uczniów szkół podstawowych i gimnazjum w 2018r. wpłynęło 29 wniosków o przyznanie stypendium

dla uzdolnionych uczniów. Na stypendia Gmina przeznaczyła kwotę 4000,00zł, w przedziale od 150,00 zł do 950,00 zł. Stypendium przyznano 14 uczniom.

Działalność legislacyjna Gminy.

W roku 2018 prowadzono działalność normotwórczą w trybie i formach przewidzianych w ustawie.

Przyjęto uchwały:

1. UCHWAŁA NR XXXIV/221/18 RADY GMINY SAWIN z dnia 28 marca 2018 r. w sprawie ustalenia wysokości opłat za świadczenia oraz czasu bezpłatnego nauczania, wychowania i opieki w przedszkolu i oddziałach przedszkolnych prowadzonych przez Gminę Sawin.
2. UCHWAŁA NR XXXV/230/18 RADY GMINY SAWIN z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie określenia tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć psychologów, pedagogów, logopedów, terapeutów pedagogicznych i doradców zawodowych zatrudnionych w szkołach prowadzonych przez gminę Sawin.
3. UCHWAŁA NR XXXVIII/245/18 RADY GMINY SAWIN z dnia 10 października 2018 r. zmieniająca uchwałę w sprawie regulaminu udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie gminy Sawin.

Wydano Zarządzenia Wójta Gminy:

1. Zarządzenie Nr 5/2018 Wójta Gminy Sawin z dnia 24 stycznia 2018r. w sprawie ustalenia harmonogramu czynności w postępowaniu rekrutacyjnym oraz postępowaniu uzupełniającym do przedszkola, oddziałów przedszkolnych w publicznych szkołach podstawowych oraz klas pierwszych szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Sawin na rok szkolny 2018/2019.
2. Zarządzenie Nr 18/2018 Wójta Gminy Sawin z dnia 29 marca 2018r. w sprawie ustalenia planu dofinansowania form doskonalenia zawodowego nauczycieli, maksymalnej kwoty dofinansowania opłat za kształcenie obieranych przez szkoły wyższe i zakłady kształcenia nauczycieli oraz specjalności i formy kształcenia objęte dofinansowaniem w roku 2018

3. Zarządzenie nr 20/2018 Wójta Gminy Sawin z dnia 6 kwietnia 2018 roku w sprawie ogłoszenia konkursu na stanowisko dyrektora Zespołu Szkół w Sawinie.
4. Zarządzenie Nr 23/2018 Wójta Gminy Sawin z dnia 24 kwietnia 2018r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia eliminacji gminnych konkursu z zakresu wiedzy przewencyjnej pt. "Jestem Bezpieczny".
5. Zarządzenie Nr 24/2018 Wójta Gminy Sawin z dnia 30 kwietnia 2018r. w sprawie powołania Komisji Konkursowej do przeprowadzenia konkursu na stanowisko dyrektora Zespołu Szkół w Sawinie, ul. Brzeska 14, 22-107 Sawin.
6. Zarządzenie Nr 27/2018 Wójta Gminy Sawin z dnia 30 kwietnia 2018r. w sprawie ustalenia regulaminu pracy komisji konkursowej celem przeprowadzenia postępowania konkursowego na stanowisko dyrektora Zespołu Szkół w Sawinie.
7. Zarządzenie Nr 28/2018 Wójta Gminy Sawin z dnia 25 maja 2018r. w sprawie zatwierdzenia konkursu na stanowiska dyrektora Zespołu Szkół w Sawinie.
8. Zarządzenie Nr 29 /2018 Wójta Gminy Sawin z dnia 25 maja 2018r. w sprawie powierzenia Pani Bożenie Rusak stanowiska dyrektora Zespołu Szkół w Sawinie.
9. Zarządzenie Nr 32/2018 Wójta Gminy Sawin z dnia 25 czerwca 2018r. w sprawie powołania komisji stypendialnej.
10. Zarządzenie Nr 38/2018 Wójta Gminy Sawin z dnia 16 lipca 2018r. w sprawie powołania komisji egzaminacyjnej dla nauczyciela ubiegającego się o awans zawodowy na stopień nauczyciela mianowanego.
11. Zarządzenie Nr 54/2018 Wójta Gminy Sawin z dnia 10 września 2018r. w sprawie wyznaczenia w szkołach, w których nie utworzono stanowiska wicedyrektora innego nauczyciela tej szkoły do pełnienia zastępstwa w przypadku nieobecności dyrektora.

Nadzór nad szkołami

W roku szkolnym 2017/2018 był sprawowany nadzór pedagogiczny przez Kuratorium Oświaty w Lublinie. W dniach 14,15,20,21,26 lutego 2018r.

przeprowadzono ewaluację całościową w Szkole Podstawowej w Bukowie Wielkiej.
W wyniku ewaluacji ustalono:

1. Procesy edukacyjne w szkole zorganizowane są w sposób sprzyjający uczeniu się, jednak podejmowane działania nie zawsze są dostosowane do indywidualnych potrzeb i możliwości każdego ucznia.
2. Nauczyciele współpracują przy organizowaniu i realizowaniu procesów edukacyjnych,
a wdrażane wnioski z ich monitorowania są skuteczne i przyczyniają się do poprawy efektów kształcenia.
3. Uczniowie znają stawiane przed nimi cele uczenia się i formułowane wobec nich oczekiwania, jednak rzadko sami je określają, co utrudnia skuteczność kształtowania wśród nich umiejętności uczenia się.
4. Większość nauczycieli w procesie lekcyjnym stosuje elementy oceniania kształtującego, motywuje i wspiera uczniów, tworzy atmosferę sprzyjającą uczeniu się, co przyczynia się do aktywności uczniów oraz pozwala im odkrywać ich mocne i słabe strony.
5. Uczniowie w ograniczonym zakresie oddziałują na organizację i przebieg procesu uczenia się, co nie wpływa korzystnie na budowanie postawy odpowiedzialności za własny rozwój.
6. Organizacja procesów edukacyjnych w szkole umożliwia uczniom powiązanie różnych dziedzin wiedzy i jej wykorzystanie, co sprzyja holistycznemu postrzeganiu świata oraz ułatwia im proces uczenia się.
7. Uczniowie uczestniczą w zajęciach lekcyjnych i pozalekcyjnych, są aktywni w działaniach na rzecz własnego rozwoju i rozwoju szkoły, realizują działania na rzecz środowiska lokalnego, jednak w niewielkim zakresie są ich inicjatorami.
8. W szkole podejmowane są skuteczne działania wychowawcze i profilaktyczne, które przekładają się na kształtowanie u uczniów pożądanych zachowań oraz na zapewnienie im poczucia bezpieczeństwa psychicznego i fizycznego
9. Dyrektor i nauczyciele mają poczucie partycypacji w tworzeniu katalogu właściwych zachowań w szkole, natomiast rodzice, uczniowie i pracownicy niepedagogiczni, mają ograniczony wpływ na ustalanie zasad panujących w placówce.

10. Szkoła rozpoznaje możliwości psychofizyczne, potrzeby rozwojowe i sytuację społeczną uczniów, jednak część rodziców stwierdziła, że nauczyciele rzadko z nimi rozmawiają na temat potrzeb i możliwości ich dzieci, co może mieć negatywny wpływ na skuteczność działań w tym zakresie.
11. Rodzice zgłaszają swoje opinie i propozycje dotyczące życia szkoły oraz uczestniczą w podejmowanych działaniach, co sprzyja budowaniu dobrej współpracy na rzecz rozwoju dzieci.
12. Szkoła rozpoznaje potrzeby środowiska, systematycznie współpracuje z instytucjami i organizacjami działającymi w środowisku lokalnym, co przekłada się na ich wzajemny rozwój oraz poszerzanie wiedzy uczniów o otaczającym świecie.
13. Nauczyciele analizują wyniki sprawdzianu zewnętrznego oraz wyniki ewaluacji i badań wewnętrznych prowadzonych w szkole, na ich podstawie formułują wnioski i podejmują działania, które wpływają na doskonalenia efektów kształcenia.
14. W szkole monitoruje się skuteczność działań podejmowanych na podstawie wyników badań zewnętrznych i wewnętrznych, ale nie dostrzega się konieczności ich modyfikacji, co może mieć negatywny wpływ na jakość wprowadzanych w tym zakresie zmian.
15. Działania zarządcze podejmowane w szkole koncentrują się na zapewnieniu warunków do realizacji podstawowych celów pracy szkoły, jednak nie zawsze do ich planowania wykorzystuje się wnioski ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego, co może niekorzystnie wpływać na wprowadzanie skutecznych zmian w jej funkcjonowaniu.
16. W szkole ustalane i przestrzegane są procedury dotyczące bezpieczeństwa oraz sposoby działania w sytuacjach kryzysowych, jednak nie wszyscy rodzice je znają.

Finansowanie zadań oświatowych.

W 2018r. Gmina otrzymała dla Szkoły Podstawowej w Sawinie i Czułczycach, dotację na zakup pomocy dydaktycznych w ramach programu "Aktywna tablica" na kwotę 27520,00 zł (wkład własny - 8324,00 zł), dotację podręcznikową w kwocie 47830,26 zł na zakup podręczników szkolnych dla uczniów oraz dotację celową

z budżetu państwa na dofinansowanie zadań w zakresie wychowania przedszkolnego w kwocie 151617,90 zł. Na realizację zadań oświatowych Gmina Sawin otrzymała subwencję oświatową w kwocie 4 065 881 zł, dodatkowo w ramach rezerwy 0,4 % części oświatowej subwencji ogólnej pozyskano środki na zakup pomocy dydaktycznych do realizacji podstawy programowej z przedmiotów przyrodniczych do Szkoły Podstawowej w Wólce Petryłowskiej w kwocie 9140,00 zł oraz na adaptację pomieszczeń do nauki w Szkole Podstawowej w Czuczycach w kwocie 10000,00 zł.

III. Sport i rekreacja

Roczny Program współpracy Gminy Sawin z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego za 2018 rok został przyjęty uchwałą XXXI/203/17 Rady Gminy Sawin z dnia 28 listopada 2017 r.

Celem głównym Programu było kształtowanie partnerstwa Gminy Sawin z organizacjami pozarządowymi dla wspólnych działań służących definiowaniu i zaspokajaniu potrzeb mieszkańców oraz wzmacnianie aktywności społeczności lokalnej. Współpraca Gminy Sawin z organizacjami pozarządowymi odbywała się w formach finansowych i pozafinansowych.

W zakresie finansowym dotyczyła wspierania/powierzenia realizacji zadań z zakresu - Wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu. Zadanie zlecone do realizacji stowarzyszeniu Klub Sportowy Sawena (umowa nr 1/SE/2018 z dnia 1 kwietnia 2018 r.), mające na celu upowszechnianie kultury fizycznej i sportu poprzez udział dzieci, młodzieży i dorosłych w zajęciach szkoleniowych, rozgrywkach prowadzonych przez Chełmski Okręgowy Związek Piłki Nożnej – runda wiosenna, runda jesienna sezonu. Zadanie zrealizowano w okresie – marzec – grudzień 2018 r. Osiągnięte rezultaty dotyczą: poprawy sprawności fizycznej uczestników, pozytywnego oddziaływania wychowawczego, stworzenia możliwości właściwego spędzania czasu wolnego zarówno uczestnikom jak i mieszkańcom gminy. Zgodnie z zawartą umową przyznano dotację w kwocie 50 000 zł, z której rozliczono 46 665,04 zł.

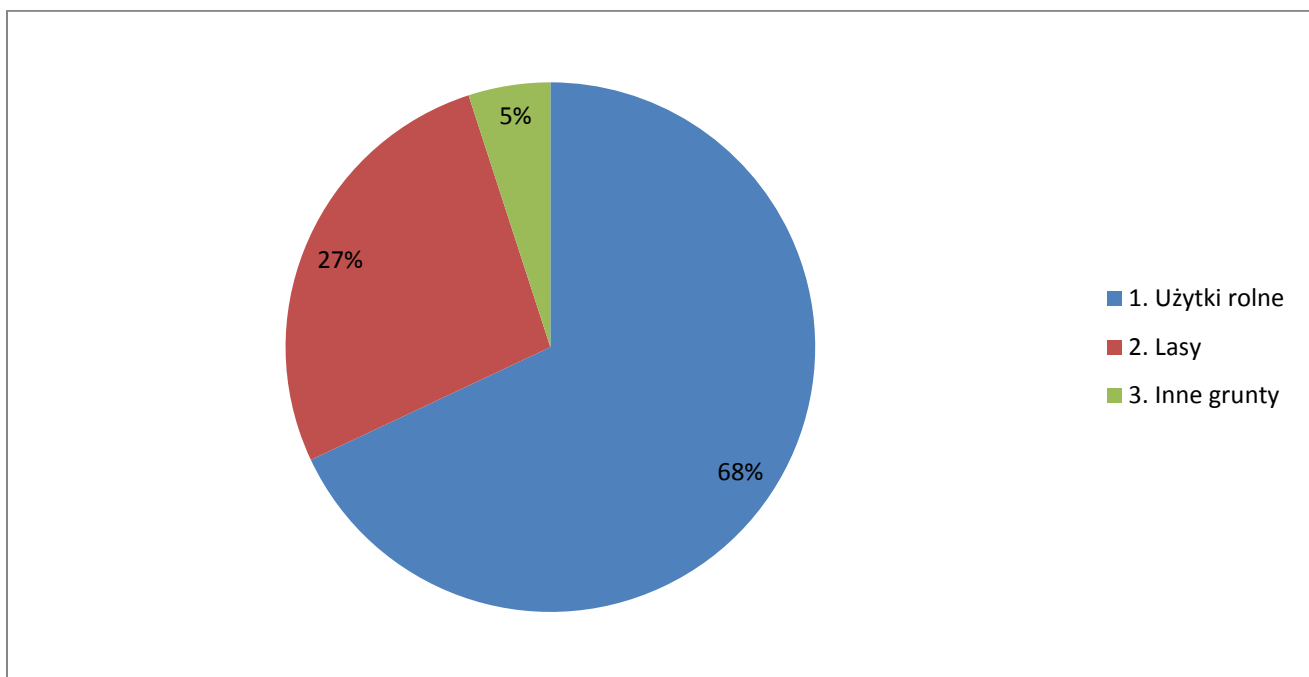
Formy pozafinansowe współpracy dotyczyły:

- wzajemnego informowania się Gminy Sawin oraz organizacji pozarządowych o planowanych kierunkach działań, w tym informowanie organizacji pozarządowych o zadaniach publicznych, które będą realizowane w roku obowiązywania Programu;
- konsultowania z organizacjami pozarządowymi aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji;
- udostępnianiu serwisu internetowego dla organizacji pozarządowych na stronie internetowej Gminy;
- organizacji spotkań przedstawicieli Gminy z przedstawicielami sektora pozarządowego i innymi zainteresowanymi, mające na celu wymianę poglądów dotyczących najważniejszych aspektów funkcjonowania organizacji pozarządowych oraz rozwój obszarów współpracy;
- wspierania, rozwijania idei wolontariatu oraz wykorzystywanie potencjału wolontariuszy;
- obejmowania patronatem przez władze Gminy Sawin projektów i inicjatyw realizowanych przez organizacje pozarządowe;
- udzielania przez Gminę Sawin rekomendacji wnioskującym o to organizacjom pozarządowym;
- wspólnego opracowywania i realizacji projektów finansowanych ze środków zewnętrznych.

IV. Rolnictwo

Powierzchnia Gminy Sawin według ewidencji gruntów i budynków prowadzonej przez Starostwo Powiatowe w Chełmie wynosi 19 019,1105 ha, i składa się z 12 551 działek ewidencyjnych położonych w 28 obrębach.

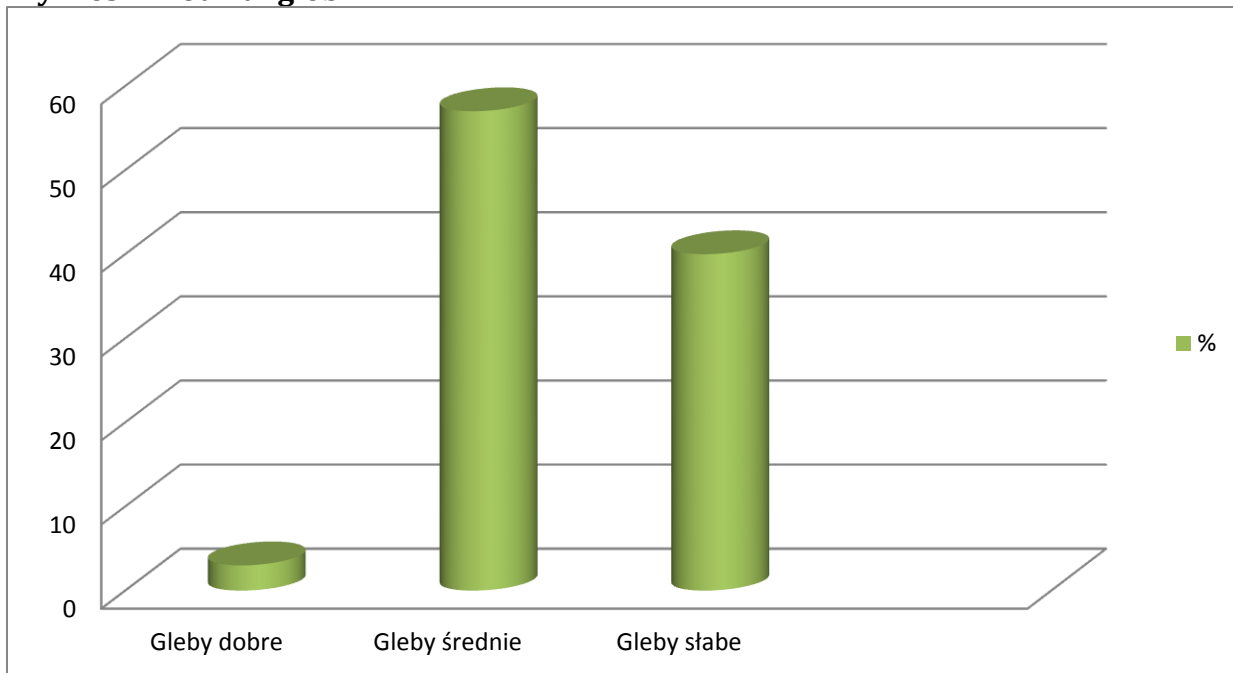
Wykres 6. Podział gruntów Gminie Sawin

Źródło danych: Referat Podatkowy.

Gmina Sawin jest gminą typowo rolniczą. Rolnictwo jest jednym z głównych działów gospodarki w gminie. Podział gleb położonych na terenie Gminy Sawin, z podziałem na gleby dobre, średnie i słabe przedstawia się następująco:

Wykres 7. Podział gleb

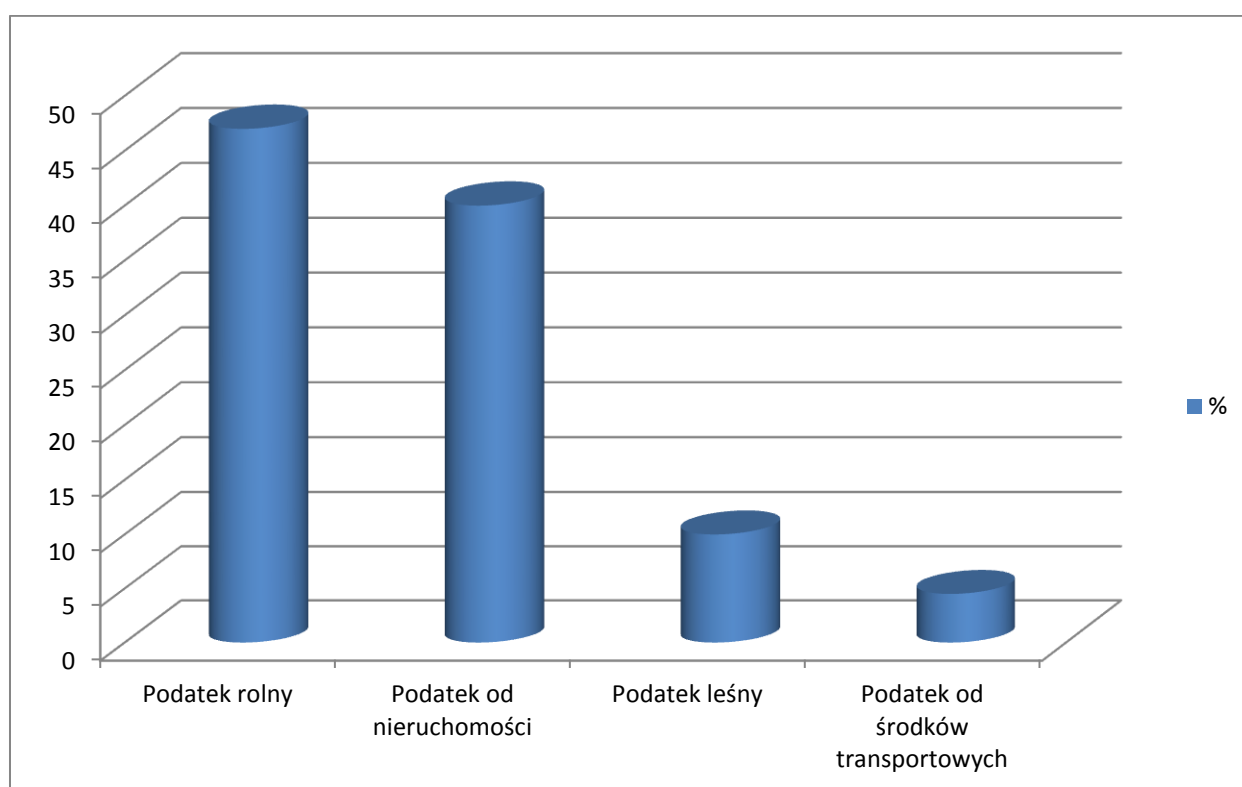

Źródło danych: Referat Podatkowy.

Do gleb dobrych stanowiących zaledwie 3% wszystkich gleb w gminie zaliczamy klasy bonitacyjne I, II i IIIa. Najlepszymi glebami w gminie charakteryzują się takie miejscowości jak: Przysiółek, Czuczycze Małe, Hredków, Krobonosz i Krobonosz Kolonia. Gleby średnie, do których zaliczamy przede wszystkim grunty klasy IIIb i IV stanowią największą część wszystkich gleb tj. 57 %, natomiast gleby słabe 40 %. Do gleb słabych zaliczamy głównie użytki klasy V i VI, czyli grunty ustawowo zwolnione z podatku.

Dochody z podatków samorządowych, czyli z podatku rolnego, leśnego, od nieruchomości i od środków transportowych za 2018 r. w Gminie Sawin wyniosły 1 715 136, 18 zł, co stanowi 6,73 % wszystkich dochodów gminy.

Wykres 8. Struktura wpływów podatkowych w Gminie Sawin w 2018 roku

Źródło danych: Referat Podatkowy.

Jak wskazuje powyższy wykres, podatek rolny stanowi największe wpływy z podatków lokalnych do budżetu gminy. Stanowi bowiem ponad 47 % w ogólnej kwocie wpływów podatkowych. Jest to potwierdzeniem faktu, że Gmina Sawin jest gminą typowo rolniczą. Na drugim miejscu uplasował się podatek od nieruchomości,

stanowiąc 40 % wszystkich wpływów z tytułu podatków, następnie podatek leśny, prawie 10 % i podatek od środków transportowych stanowiąc nieco ponad 3 %.

V. Ochrona środowiska naturalnego

Komunalizacja mienia w gminie Sawin trwa od 1992 roku obejmując 28 obrębów ewidencyjnych. Mienie gminy to budynki i lokale mieszkalne, budynki i lokale użytkowe, obiekty użyteczności publicznej między innymi: świetlice wiejskie, WDK we wsi Sajczyce, Gminny Ośrodek Kultury w Sawinie, poczekalnia PKS w Sawinie, boisko sportowe w Sawinie oraz boiska wielofunkcyjne w Sawinie i Czułczycach, działki budowlane, zagrodowe i usługowe, kopalnie piasku, żwiru , tereny zieleni, grunty rolne i leśne.

Składowisko odpadów inne niż niebezpieczne

Od 24 sierpnia 1992 roku na stanie gminy znajduje się gminne składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne we wsi Malinówka o powierzchni roboczej- 1.00 ha, W związku ze zmianą przepisów ustawy o odpadach oraz ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach z dniem 31 grudnia 2013 roku zostało zamknięte gminne składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne we wsi Malinówka na które przyjmowane były niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne z gospodarstw domowych.. Zgodnie z decyzją Marszałek Województwa Lubelskiego w Lublinie- znak RŚ-V.7241.68.2015.RSI z dnia 18 grudnia 2015 roku Gmina Sawin otrzymała zgodę na zamknięcie i rekultywację składowiska odpadów inne niż niebezpieczne i objęte we wsi Malinówka na działce oznaczonej Nr 107. Data zakończenia rekultywacji składowiska odpadów- 30 września 2020 roku. W sierpniu 2013 roku na wolnej kwaterze byłego składowiska odpadów we wsi Malinówka ze środków własnych gminy zamontowano blaszaną wiatę o pow. 30 m² w ramach tworzonego PUNKTU SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI ODPADÓW (PSZOK) w którym zgodnie z uchwałą Rady Gminy Sawin w pierwszy i trzeci poniedziałek każdego miesiąca w godzinach od 11:00 do 18:00 w okresie letnim (kwiecień-wrzesień), a w okresie zimowym (październik-marzec) od godz. 9:00 do 14:00 przyjmowane są odpady wielkogabarytowe (meble), zużyty sprzęt RTV i AGD, zużyte

opony (z rowerów i samochodów osobowych) oraz inne odpady problemowe powstające w gospodarstwach domowych.

Gmina dokonała zakupu z P.P.H.U."POJ-MET" ze Zduńskiej Woli, 3 sztuk kontenerów KP-7 za kwotę 13.999,00 zł brutto. W gratisie od w/w firmy otrzymaliśmy 3 plastikowe na kółkach pojemniki na gromadzenie odpadów komunalnych.

W roku 2016 Gmina zakupiła 282 szt. pojemników używanych o pojemności 240 litrów oraz 2 szt. pojemników używanych o pojemności 1100 litrów za kwotę 16.494,30 zł.

W drugim półroczu 2017 roku ze środków własnych Gmina zakupiła 217 sztuk pojemników używanych o pojemności 240 l oraz 11 sztuk pojemników o pojemności 1100 l za kwotę-19.918,62 zł. Pojemniki zostały przekazane w użyczenie mieszkańcom Sawina.

Gospodarowanie odpadami komunalnymi

Ilość odpadów komunalnych odebranych z terenu gminy w 2018 roku:
OGÓŁEM = 567,39 Mg w tym

- 1) Inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny- 200199 = 191,420 Mg
- 2) Przeteterminowane leki- 18 01 09 = 0,115 Mg
- 3) Zużyte tonery drukarskie- 16 02 16= 0,021 Mg
- 4) Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne- 16 02 13 = 1,365 Mg
- 5) Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne- 16 02 14 = 0,925 Mg
- 6) Opakowania z tworzyw sztucznych- 150102 = 10,070 Mg
- 7) Niesegregowane zmieszane odpady komunalne- 20 03 01= 304,540 Mg
- 8) Opakowania ze szkła- 15 01 07= 75,520 Mg
- 9) Opakowania z metali - 150104 = 9,670 Mg
- 10) Metale żelazne 191202 = 0,950 Mg
- 11) Metale nieżelazne 191203 = 0,250 Mg
- 12) Papier i tektura 191201 = 4,03 Mg
- 13) Papier 150101 = 13,99 Mg
- 14) Aluminium 170402 = 0,010 Mg
- 15) Odpady wielkogabarytowe 15,49 Mg

Składowaniu poddano 8,090 Mg odpadów o kodzie 19 12 12.

Na Punkcie Selektywnej zbiórki odpadów w Malinówce zebrano i magazynowano na 31.12.2018 r. 18,310 Mg odpadów.

Uzyskane poziomy:

- 1) Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania 0,13 %
- 2) Poziom ograniczenia masy odpadów budowlanych i rozbiórkowych – 100%
- 3) Poziom recyklingu , przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych : papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła – 83,40%.

Nieruchomości – kupno, sprzedaż, dzierżawa, najem, użytkowanie wieczyste, gruntów i lokali

W okresie od 01.01.2018 do 31.12.2018 r. decyzjami Wojewody Lubelskiego przyznano Gminie prawo własności do działek o łącznej powierzchni 2,4317 ha :

- Nr 381 o pow. 0,50 ha w Bukowie Małej
- Nr 43/1 o pow. 0,3017 ha w Czułczycach Dużych
- Nr 136 o pow. 0,57 ha w Czułczycach Dużych
- Nr 131 o pow. 0,70 ha w Czułczycach Dużych
- Nr 208 o pow. 0,36 ha w Czułczycach Dużych

W okresie od 01.01. do 31.12.2018 roku ubyło z mienia gminy :

- AN 2942/2018 z 18.04.2018 roku działka nr 351 o pow. 0,47 ha we wsi Bukowa Mała
- AN 3887/2018 z 24.05.2018 roku działka nr 221/3 o pow. 0,5690 ha we wsi Łukówek
- AN 3875/2018 z 24.05.2018 roku działka nr 213 o pow. 0,91 ha we wsi Radzanów
- AN 5582/2018 z 06.06.2018 roku działki o nr 611 i nr 612 o pow. 0,02 ha w Sawinie
- AN 6797/2018 z 09.07.2018 roku działki po dawnym CPN w Sawinie o pow. 0,51963 ha

Zgodnie z decyzjami Starosty Chełmskiego z dnia 26.09.2018 roku oraz z dnia 04.10.2018 roku ubyła działka nr 381 o pow. 0,50 ha w Bukowie Małej – zwrot dożywotni i siedliska dla spadkobierców .

W związku z przeprowadzeniem ustaleń udziałowców JR G 684 Wspólnoty Gruntowej wsi Sawin zgodnie z aktualną ewidencją gruntów na dzień 31.12.2018 roku Gmina jest współwłaścicielem 6990/1000000 oraz 1043/64000000 w pow. 379,4912 ha we Wspólnocie

Gruntowej wsi Sawin z innych tytułów. Udział 6990/1000000 Gmina nabyła w drodze nabycia spadku.

Na dzień 31.12.2018 roku stan mienia gminnego wraz z drogami oraz gruntami oświaty wynosił: 10,1173 ha o wartości – 928 872,15 zł i obejmował 955 działek w 28 obrębach.

W użytkowaniu wieczystym znajduje się 5 nieruchomości (5 działek) na pow. 3,0786 ha które stanowią użytkowanie wieczyste osób fizycznych. W rolniczym użytkowaniu na podstawie aktualnych umów dzierżawnych znajduje się pow. 60,6846 ha gruntów komunalnych .

Zgodnie z ewidencją gruntów na dzień 31.12.2017 roku w 19 działkach w 8 obrębach geodezyjnych (Sawin, Bukowa Wielka, Podpakule, Malinówka, Łowcza, Tomaszówka, Łowcza-Kolonia) występuje powierzchnia leśna, która w mieniu gminy zajmuje pow. 9 ha 69 arów 93 m², a powierzchnia leśna o pow. do 0,10 ha lasu w 6 obrębach geodezyjnych (Sawin, Malinówka, Petryłów, Tomaszówka, Łukówek, Łowcza-Kolonia) w 9 działkach zajmuje pow. 0,274 ha. W Trwałym Zarządzie na czas nieoznaczony znajduje się 8 działek o pow. ogólnej 4,74 ha 37 m² i wartości 16.730,00 zł, które przekazano nieodpłatnie 4 Szkołom Podstawowym i Gimnazjum na terenie Gminy z przeznaczeniem na działalność Oświatowo – Wychowawczą.

Zasoby Mieszkaniowe Gminy

Na dzień 30.06.2017 roku na stanie Gminy jest 7 zamieszkałych (na podstawie umów najmu-odszkodowanie) mieszkań o pow. ogólnej- 237,48 m² w tym 1 mieszkanie komunalne we wsi Petryłów (dla nauczycielki) o pow. 40,00 m² oraz 6 lokali mieszkalnych (2 w Sawinie przy ul. Chuteckiej 5 o pow. 60,82 m²), 2 lokale we wsi Krobonosz –Kolonia 12 o pow. 35,32 m² oraz 2 lokale we wsi Łowcza-Kolonia o pow. ogólnej 101,34 m²) wydzielonych jako socjalne. Ponadto jako pustostan pozostaje pow. 167,70 m² (13,40 m² we wsi Krobonosz-Kolonia 12 oraz 2 lokale mieszkanie w Domu Nauczyciela w Sawinie przy ul. Stodoły 3 o pow. 154,30 m². W 2019 roku planowana jest sprzedaż 2 lokali mieszkalnych w budynku przy ul. Stodoły 3 w Sawinie.

Ogółem zasób mieszkaniowy gminy = 405,18 m² .

Ruchomości

Na dzień 31.12.2017 roku na stanie Gminy znajduje się 1 ciągnik rolniczy DEUTZ-FAHR AGROTON- 120 poj. 7146 cm³ z 1998 wraz z przyczepą ciężarową rolniczą asenizacyjną MEPROZET PN-70, rok produkcji 2016. Zakupiono również sprzęt do odśnieżania w postaci pługu, jako element dodatkowy do wyposażenia ciągnika rolniczego. W listopadzie 2017 roku, za kwotę 9 400 zł, zakupiono posypywarę wykorzystywaną w sezonie zimowym na zabezpieczenie dróg i chodników. Ponadto na stanie Gminy znajduje się 16 samochodów tym:

9 samochodów którymi dysponuje 6 gminnych Ochotniczych Straży Pożarnych - Star z 1978 przekazany w 2014 roku z OSP Sawin dla OSP Wólka Petryłowska, a drugim z 1979 roku dysponuje OSP Bukowa Wielka. Ponadto OSP Serniawy pozyskała w 2014 roku z OSP Łukówek Żuka z 1971, a Straż z Łukówka w dniu 06.05.2014 roku pozyskała nieodpłatnie ze Środowiskowego Domu Samopomocy w Sawinie z siedzibą przy ul. Stodoły 3/1 Volkswagena T4 2,5 TDI z 1999 roku . Aktualnie OSP Sawin i OSP Czułczyce mają na swym stanie po 2 samochody: DAEWOO LUBLIN z 1999 roku oraz Mercedesem z 1992 roku nabytym w 2014 roku przy pieniężnym 40 tys. wsparciu Wspólnoty Gruntowej wsi Sawin. Ponadto Volkswagen Transporter z 1995 roku oraz Jelcz rok produkcji 1996, wykazany jest na stanie OSP Czułczyce. Jednostka OSP w Wólce Petryłowskiej dysponuje wozem bojowym marki Magirus rok produkcji 1975, przekazany z OSP Czułczyce.

5 samochodów gminnych to: Autobus z 2000 roku, Fiat Ducato 2,8 JTD przejęty nieodpłatnie 11.06.2008 roku z GOPS w Sawinie, samochód osobowy SKODA OCTAVIA SEDAN Classic nabyty 03.12.2008 roku, samochód ciężarowy Renault JL Trafic zakupiony w maju 2018 roku.

Ponadto w 2017 roku dla Warsztatów Terapii Zajęciowej w Sawinie przy znacznym dofinansowaniu PFRON zakupiono nowy autobus (16+1) RENAULT- MASTER- rok produkcji 2017. W roku 2017 WTZ w Sawinie przekazał na majątek Gminy Sawin autobus (14+1)RENAULT MASTER rok produkcji 2007.

W okresie od 01.01.do 30.12.2017 roku (do serwerowni) zakupiono Klimatyzator Gree Lomo Luxury GWH 18QD o wartości-8.610,00 zł; pilarkę spalinowa STIHL MS 231, 2,7 KM za kwotę 1.400 zł oraz dwie kosy spalinowe STHIL o wartości ok. 5 500 zł. Dodatkowo zakupiono traktor ogrodowy SOLO by AL.-KO typ T12-741 HD

o wartości 10 000 zł oraz kosiarka samojezdna AL.-KO typ T20-102 HDE. W październiku 2017 roku zakupiono i zamontowano piec C.O z podajnikiem na ekogroszek do kotłowni w budynku komunalnym GOZ przy ul. Chełmskiej 5 w Sawinie.

Dochody z majątku gminy za okres od 01.01.2018 do 31.12.2018 roku wynosiły:

1. Wpływy z najmu i dzierżawy lokali użytkowych i mieszkalnych 219 591,87 zł
2. Wpływy z tytułu dzierżawy gruntów gminy 10 785,42 zł
3. Wpływy z tytułu odszkodowania za bezumowne użytkowanie 6 833,22 zł
4. Wpływy za użytkowanie wieczyste 1 623,64 zł
5. Wpływy ze sprzedaży mienia gminnego 267 764,57 zł
6. Wpływy ze sprzedaży składników majątkowych 1 781,90 zł

Razem 508 380,62 zł

Związki międzygminne

W 2018 roku Rada Gminy podjęła uchwałę w sprawie wystąpienia ze związku Komunalnego Gmin Ziemi Chełmskiej. Jednakże w bieżącym roku uchwała ta została uchylona, a podjęto uchwałę o Likwidacji Związku.

Scalania gruntów

Gmina ma duże niezaspokojone potrzeby z zakresu scalania gruntów. Wnioski o scalenie z terenu naszej gminy nie zostały ujęte do realizacji do końca roku 2020. Na liście rezerwowej oczekują na realizację scaleń obręby: Czułczyce Duże, Czułczyce-Kolonia, Przysiółek, Jagodne, Łukówek, Radzanów, Tomaszówka i Podpakule.

Spółdzielnie Socjalne

Na terenie Gminy działa Spółdzielnia Socjalna „VITA SOLIS”, która ma siedzibę w lokalu wynajmowanym od Gminy Sawin w miejscowości Łowcza – Kolonia 41. Główna działalność spółdzielni to usługi cateringowe oraz usługi społeczne i zdrowotne.

Plany i Programy

1. Gmina posiada aktualny Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Sawin na lata 2013 – 2032 oraz sporządzoną inwentaryzację wyrobów naniesioną do Wojewódzkiej Bazy Azbestowej. W/g raportu za 2018

rok w Bazie Azbestowej Wojewody Lubelskiego zainwentaryzowanych zostało 4150 obiektów zawierających azbest . W 2018 roku unieszkodliwiono 46 wyrobów. Gmina korzystała w latach ubiegłych z dotacji na usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest z WFOŚ i NFOŚ oraz z Programu Pilotażowego ... z Funduszy Szwajcarskich i Systemu gospodarowania odpadami azbestowymi na terenie Województwa Lubelskiego w Ramach Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020 – Bezpieczni bez azbestu. Aktualnie realizowane są wnioski z I II naboru z 2018 roku - 35 wniosków.

2. Program Ochrony Środowiska stracił aktualność i wymaga aktualizacji.

VI. Inwestycje

1. Przebudowa odcinka drogi gminnej ul. Objazdowa w Sawinie o długości 240 m, wykonano wzmocnienie podbudowy z kruszywa łamanego i nawierzchnię asfaltową oraz wykonano odwodnienie i pobocza ziemne.
2. Przebudowa odcinka drogi gminnej nr 104532L w Radzanowie o łącznej długości 2,8 km. Zadanie zostało zrealizowane z udziałem środków finansowych unijnych z PROW w wysokości 236 973 zł oraz Administracji Lasów Państwowych w kwocie 220 000 zł.
3. Przebudowa odcinka ulicy Kościelnej w Sawinie, droga gminna nr 104520L, w ramach zadania wykonano nową nakładkę asfaltową na odcinku o długości 555 m. Zadanie zostało dofinansowane ze środków Urzędu Marszałkowskiego „100-lecie Niepodległości” w wysokości 20 000 zł.
4. Przebudowa drogi gminnej nr 104523L w miejscowości Czułczyce Małe na odcinku 2,21 km, w ramach zadania została wzmocniona podbudowa z kruszywa łamanego i wykonana nawierzchnia asfaltowa, zadanie dofinansowane zostało ze środków budżetu państwa w ramach Rządowego programu przebudowy dróg o łącznej wysokości 800 344,40 zł, w tym dotacja 639 875,34 zł.
5. Budowa parkingu w centrum osady Sawin (przy GOK) o powierzchni 540m², parking wykonano z kostki brukowej.

6. Opracowanie dokumentacji budowlanej na ścieżkę rowerową przy drodze wojewódzkiej nr 812 Chełm – Włodawa o łącznej długości 6,05 km. Uzyskano również niezbędne pozwolenia na budowę.
7. Remont pomieszczeń w budynku komunalnym przy ulicy Chełmskiej 5 w Sawinie w celu utworzenia Dziennego Domu SENIOR+ „Przystań”. W ramach inwestycji wykonano również prace na zewnątrz obiektu, tj. parking , podjazd dla niepełnosprawnych oraz chodniki. Zadanie dofinansowano ze środków budżetu państwa w wysokości 182203,34 zł.
8. Zgodnie z uchwałą Rady Gminy Sawin nr XVI/107/16 z dnia 31 maja 2016 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sawin, w roku 2017 przystąpiono do jego zmiany dla obszaru całej Gminy Sawin. Zmiana studium została uchwalona 10 października 2018 r.
9. W ramach prac remontowych obiektów stanowiących własność komunalną Gminy Sawin, sposobem gospodarczym częściowo w ramach funduszu sołectkiego, wykonano:
  - 1) Remont świetlicy wiejskiej w Bukowie Małej - wymiana pokrycia dachowego na blachę i remont konstrukcji dachowej.
  - 2) Wymieniono stolarkę okienną w świetlicy wiejskiej w Krobonoszy.
  - 3) Remont świetlicy wiejskiej w Łukówku - docieplenie ściany frontowej oraz malowanie elewacji całego budynku, wykonanie podłogi z gresu w dużej sali, wykonanie podjazdu dla niepełnosprawnych.
  - 4) Wymianę stolarki okiennej i drzwiowej w świetlicy wiejskiej w Czułczycach Kolonii.
  - 5) Remont remizy strażackiej w Wólce Petryłowskiej, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej oraz docieplenie ścian budynku.
  - 6) Remont pomieszczeń świetlicy wiejskiej w Chutczu, wymiana drzwi wewnętrznych i zewnętrznych dostosowanych dla osób niepełnosprawnych oraz wykonanie podjazdu dla osób niepełnosprawnych

WODOCIĄGI

Sytuacja w zakresie zaopatrzenia ludności w wodę jest średnia. Do sieci wodociągowej podłączonych jest 961 budynków mieszkalnych, tj. 52,9 %. Długość sieci wodociągowej na koniec 2018 r. wynosi 78,78 km, natomiast liczba przyłączy wodociągowych wynosi – 1225 szt. Rozbudowa wodociągu grupowego z ujęcia wody w Bukowie Wielkiej zakończona została w roku 2013. Do końca 2018 r. inwestycje z zakresu budowy wodociągów nie były realizowane.

Tabela 9. Ujęcia wody

Ujęcia wody	Zaopatrywane miejscowości	Długość sieci wodociągowej	Wydajność ujęć
Sawin	Sawin	18,517 km	400 m ³ /d
Bukowa Wielka	Bukowa Wielka, Bukowa Mała, Średni Łan, Radzanów, Łukówek	54,023 km	414,04 m ³ /d
Czułczyce	Czułczyce, Sajczyce, Przysiółek	6,235 km	150 m ³ /d

Źródło danych: Referat Budownictwa, Gospodarki Przestrzennej, Ochrony Środowiska i Obsługi Inwestycji.

Tabela 10. Przyrost przyłączy:

Lata	2015	2016	2017	2018
Przyłącza (szt.)	9	8	8	7
Przyłącza ogółem (szt.)	1202	1210	1218	1225

Źródło danych: Referat Budownictwa, Gospodarki Przestrzennej, Ochrony Środowiska i Obsługi Inwestycji.

Potrzeby w zakresie budowy wodociągów grupowych na terenie Gminy Sawin są duże, aby zapewnić dostęp mieszkańcom do dobrej jakości wody z wodociągu wiejskiego, należy wybudować około 100 km sieci wodociągowej oraz 250 szt. przyłączy wodociągowych do nieruchomości. Na budowę wodociągów opracowana jest kompletna dokumentacja formalno-prawna. Na realizację tej inwestycji niezbędne są środki finansowe w szacunkowej wysokości około 20 mln. zł

KANALIZACJA

Kanalizację sanitarną posiada miejscowość gminna Sawin. Gminna oczyszczalnia ścieków znajduje się w Sawinie. Oczyszczalnia ścieków mechaniczno-biologiczna może przyjąć 280 m³ nieczystości na dobę. Do oczyszczalni dopływają ścieki z kanalizacji sanitarnej miejscowości Sawin. Przepustowość oczyszczalni wykorzystywana jest w

około 60%. Obecnie miejscowość gminna Sawin posiada ponad 31,12 km sieci kanalizacyjnej podciśnieniowo-grawitacyjnej, w tym 22,1 km sieci grawitacyjnej. Stopień skanalizowania osady Sawin wynosi około 85 %. W pozostałych miejscowościach, oczyszczanie ścieków odbywa poprzez przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Tabela 11. Przyrost przyłączy:

Lata	2015	2016	2017	2018
Przyłącza (szt.)	9	6	9	7
Przyłącza ogółem (szt.)	497	503	512	519

Źródło danych: Referat Budownictwa, Gospodarki Przestrzennej, Ochrony Środowiska i Obsługi Inwestycji.

W celu skanalizowania całej miejscowości Sawin, niezbędne jest wybudowanie około 5 km zbiorczej sieci kanalizacyjnej.

GOSPODARKA PRZESTRZENNA

Obszar całej gminy Sawin pokryty jest aktualnymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Miejscowy plany zagospodarowania przestrzennego Gminy Sawin uchwalony Uchwałą Rady Gminy Sawin Nr XVII/94/2004 z dnia 31.08.2004 r. ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego z dnia 16.11.2004 r. Nr 200, poz. 2677 do którego wprowadzono zmiany uchwałami Rady Gminy Sawin:

- 1) nr IX/83/11 z dnia 30.08.2011 r. (Dz. Urz. Woj. Lub. z 2011 r. nr 152, poz. 2462),
- 2) nr IX/81/11 z dnia 30.08.2011 r. (Dz. Urz. Woj. Lub. z 2011 r. nr 152, poz. 2460),
- 3) nr XXXVI/287/14 z dnia 25.06.2014 r. (Dz. Urz. Woj. Lub. z 2014r. poz. 2746),
- 4) nr XL/310/14 z dnia 14.11.2014 r. (Dz. Urz. Woj. Lub. z 2014 r. poz. 4532),
- 5) nr IX/50/15 z dnia 30.09.2015 r. (Dz. Urz. Woj. Lub. z 2015r. poz. 3361).

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Sawin – jednostka strukturalna „A” uchwalony uchwałą Nr XXIV/152/2005 Rady Gminy Sawin z dnia 26 lipca 2005 roku ogłoszoną w Dz. Urz. Woj. Lubelskiego z dnia 21 września 2005 roku Nr 194 poz. 3268, do którego wprowadzono zmiany uchwałami Rady Gminy Sawin:

- 1) nr IX/82/11 z dnia 30.08.2011 r. (Dz. Urz. Woj. Lub. z 2011 r. nr 152, poz. 2461),
- 2) nr XXXV/280/14 z dnia 16.05.2014 r. (Dz. Urz. Woj. Lub. z 2014 r. poz. 2388),

3) nr XL/309/14 z dnia 14.11.2014 r. (Dz. Urz. Woj. Lub. z 2014 r. poz. 4531).

W roku 2018 została uchwalona zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sawin. W chwili obecnej, aby doprowadzić do zgodności miejscowych planów ze studium uwarunkowań, konieczne jest wprowadzenie zmian do planów wynikających z nowo uchwalonego studium. Szacunkowy koszt tych zmian to kwota około 120 000 zł.

REWITALIZACJA

Gmina Sawin nie posiada Gminnego programu rewitalizacji jak również miejscowego planu rewitalizacji. Na terenie Gminy najbardziej zdegradowanymi terenami są obszary kopalni piasku z rejonie miejscowości Czułczyce, Czułczyce-Kolonia i Jagodne. Jednak obszary te po wydobyciu surowców naturalnych (piasku) zostaną przez właścicieli zrehabilitowane zgodnie z koncesjami – rekultywacja w kierunku rolnym, leśnym albo wodnym.

ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII

Gmina Sawin zgodnie ze „Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego 2020” nie jest obszarem predysponowanym do lokowania inwestycji związanych z energetyką odnawialną. Gmina położona jest w obszarach leśnych o dobrych warunkach wiatrowych. Jednakże ze względu na ochronę przyrody nie jest typowana do rozwoju energetyki związanej z energetyką wiatrową, solarną oraz hydroenergetyką. W chwili obecnej na terenie gminy odnawialne źródła energii nie są wykorzystywane.

Gmina Sawin nie realizowała inwestycji związanych z budową odnawialnych źródeł energii. W roku 2016 została opracowana dokumentacja na montaż kolektorów słonecznych, wartość projektu to 5,5 mln. zł. Projekt ze względu na brak spełnienia kryteriów formalnych nie uzyskał dofinansowania i nie został zrealizowany. Projektem objęto 503 budynki mieszkalne z terenu całej Gminy Sawin.

TRANSPORT PUBLICZNY

Gmina Sawin nie jest organizatorem publicznego transportu zbiorowego. Gmina Sawin jest właścicielem dwóch przystanków autobusowych, które udostępniane są wszystkim zainteresowanym przewoźnikom. Publiczny transport zbiorowy

wykonywany jest przez przewoźników prywatnych oraz Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Chełmie.

Liczba przystanków stanowiąca własność Starostwa Powiatowego w Chełmie wynosi 60 szt., przystanki będące własnością Województwa Lubelskiego to 26 szt.

DROGOWNICTWO

Sieć dróg na terenie Gminy Sawin przedstawia się następująco:

Drogi wojewódzkie – 23,66 km

Drogi powiatowe – 70,8 km

Drogi gminne – 399,77 km, z tego:

- drogi twarde bitumiczne – 19,6 km
- drogi twarde betonowe – 4,0 km
- drogi ulepszone tłuczniowe – 1,0 km
- drogi gruntowe – 375,17 km

Potrzeby w zakresie budowy, przebudowy i remontów dróg są bardzo duże. Stan dróg gruntowych jest niezadawalający. Najpilniejszymi potrzebami z naprawą nawierzchni dróg gruntowych są remonty dróg we wsi Jagodne, Bachus, Łowcza, Łukówek, Bukowa Mała, Podpakule, Bukowa Wielka. Pilnej naprawy wymagają drogi w ilości około 10 km.

Inwestycje z zakresu przebudowy i modernizacji dróg w ostatnich latach:

2016

Bachus	nowa nawierzchnia asfaltowa	1 km
Tomaszówka	nowa nawierzchnia asfaltowa	1 km
Hredków	nowa nawierzchnia asfaltowa	0,87 km

2017

Bukowa Wielka modernizacja odcinka drogi gminnej - nawierzchnia z kruszywa łamanego 0,94 km

2018

ul. Objazdowa w Sawinie nowa nawierzchnia asfaltowa 0,24 km

Radzanów nowa nawierzchnia asfaltowa 2,8 km

ulica Kościelna w Sawinie nakładka asfaltowa 0,56 m

Czułczyce Małe nowa nawierzchnia asfaltowa 2,21 km

Razem asfaltowe 8,68 km

Razem kamienne 0,94 km

Dla zapewnienia bezpieczeństwa użytkownikom dróg i chodników, przy drogach na terenie Gminy Sawin znajduje się oświetlenie drogowe. Ilość lamp oświetleniowych wynosi ogółem 609 sztuk. Konserwacją oświetlenia zajmuje się Zakład Energetyczny w Chełmie na podstawie zawartej umowy.

ENERGETYKA

Przez obszar gminy Sawin, nie przebiegają w chwili obecnej linie elektroenergetyczne najwyższego napięcia, przebiega natomiast napowietrzna linia wysokiego napięcia 110 kV, która stanowi podstawowe zasilanie stacji transformatorowo-rozdzielczej 110/15 kV (GPZ) Macoszyn. Odbiorcy energii elektrycznej z gminy Sawin zasilani są przez sieć napowietrzną magistralną średniego napięcia (15kV) i stacje transformatorowo-rozdzielcze GPZ: Macoszyn, Chełm pñ. i Cyców. Aktualnie na terenie Gminy Sawin są zlokalizowane niżej wymienione urządzenia energetyczne:

- linia WN 110 kV długość linii 21,2 km,
- linie SN 15 kV długość linii 117,9 km,
- stacje transformatorowe 15/0,4 kV - 79 szt.

Powyżej wymieniony układ sieci oraz jego ilość, który został w ostatnich latach rozbudowany zapewnia zasilanie odbiorców gminy.

TELEKOMUNIKACJA I DOSTĘPNOŚĆ DO INTERNETU

Na terenie gminy Sawin dostępność do telekomunikacji jest powszechna. Dostęp do usług telekomunikacyjnych zapewnia telefonia stacjonarna oraz telefonia komórkowa. Jednakże ze względu na zmienne ukształtowanie terenu oraz pokrycie lasami istnieją miejsca na terenie gminy, które nie są objęte zasięgiem sygnału telekomunikacyjnego. Dostęp do internetu realizowany jest w oparciu o dostawców prywatnych funkcjonujących na rynku.

CIEPŁOWNICTWO

W przeważającej większości mieszkańcy gminy zaopatrują się w ciepło z lokalnych źródeł, takich jak: lokalne kotłownie, ogrzewanie piecowe, elektryczne itp. W miejscowości gminnej zlokalizowane są kotłownie osiedlowe:

- kotłownia osiedlowa dla zabudowy wielorodzinnej przy ul. Nowoprojektowanej ma wydajność Q-300 kW, wyposażenie – 2 kotły co. na opał stały.
- kotłownia osiedlowa przy Domu Nauczyciela o wydajności Q-200 kW, wyposażenie-1 kocioł olejowy.
- kotłownia osiedlowa dla zabudowy wielorodzinnej przy ul. Chełmskiej 5 wydajność Q-210 kW, wyposażenie – 3 kotły CO na opał stały.

ZABYTKI GMINY SAWIN

Gmina Sawin posiada założoną Gminną Ewidencję Zabytków, która obejmuje:

Zabytki wpisane do rejestru zabytków

- 1) kościoły 3 szt.
- 2) grodzisko, kopiec ziemny 4 szt.

Zabytki nieruchome ujęte w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków

- 1) zabytki architektury i budownictwa 28 szt.
- 2) parki / ogrody 4 szt.
- 3) stanowiska archeologiczne 490 szt.

Zabytki nieruchome znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków

- 1) zabytki architektury i budownictwa, kapliczki i krzyże 58 szt.

Dziedzictwo kulturowe oraz dobra kultury współczesnej

- 1) pomniki i miejsca pamięci narodowej 12 szt.
- 2) cmentarze i mogiły 21 szt.
- 3) miejsca pamięci narodowej 2 szt.

Obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków – dziedzictwo kulturowe nie wpisane do rejestru zabytków, chronione są na podstawie ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz przepisów odrębnych. Gmina Sawin posiada również Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2017 – 2020.

Zabytki będące w administrowaniu Gminy Sawin, tj. cmentarze, mogiły, obiekty komunalne są corocznie pielęgnowane i w miarę posiadanych środków finansowych

odnawiane. Większość zabytków stanowi własność osób fizycznych i innych jednostek organizacyjnych w związku z czym Gmina Sawin nie ma większego wpływu na stan utrzymania tych obiektów.

ŚCIEŻKI PIESZO – ROWEROWE

Na terenie Gminy Sawin znajduje się ścieżka pieszo – rowerowa wokół zbiornika wodnego NIWA o długości 6,3 km. W roku 2018 opracowano dokumentację budowlaną oraz uzyskano niezbędne pozwolenia na budowę ścieżki rowerowej przy drodze wojewódzkiej nr 812 Chełm – Włodawa o łącznej długości 6,05 km. Koszt budowy ścieżki wg kosztorysu inwestorskiego wynosi około 2,2 mln. zł.

ŚRODKI UNIJNE

W latach 2015-2018 Gmina Sawin pozyskała środki unijne na realizację inwestycji budowlanych:

- ze środków PROW w wysokości 236 973,00 zł na przebudowę odcinka drogi gminnej w Radzanowie (przez las). Zadanie zrealizowano w roku 2018.
- ze środków RPO w wysokości 2 091 538,41 zł na termomodernizację 4 obiektów szkolnych. Zadanie nie zostało jeszcze rozpoczęte ze względu na stan finansów Gminy (aneks zmieniający termin realizacji zadania).

LGD PROMENADA S 12

Gmina Sawin przystąpiła do Stowarzyszenia LGD PROMENADA S 12 na podstawie art.15 ust.2 pkt 1 ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju obszarów Wiejskich (Dz.U. z 2007 r., Nr 64, poz. 427). Podstawa prawna członkostwa gmin w LGD : art. 15 ust. 2 pkt 1 ustawy PROW 2007-2013 oraz odpowiednio art. 16 ust. 1 pkt 1 ustawy PO RYBY 2007-201313, zgodnie z którymi członkami zwyczajnymi stowarzyszenia (LGD oraz odpowiednio LGR) mogą być m.in. osoby prawne, w tym jednostki samorządu terytorialnego. Od momentu wejścia w życie ustawy o RLKS gminy są członkami (zwyczajnymi) także na podstawie analogicznego przepisu tej ustawy (art. 4 ust. 3 pkt 1). Gmina Sawin jest członkiem założycielem Stowarzyszenia, Walne Zebranie Założycielskie odbyło się 9 kwietnia 2008 r., (Uchwała Nr XIV/80/08 Rady Gminy Sawin). Uprawnienie do reprezentowania gminy

w Stowarzyszeniu posiada Wójt Gminy Sawin (w uchwale wymieniona jest funkcja, nie ma wskazania konkretnej osoby). Członkowie Stowarzyszenia LGD PROMENADA S 12 z terenu Gminy Sawin: Regionalne Towarzystwo Gminy Sawin, Stowarzyszenie Kobiet Gminy Sawin, Gminny Ośrodek Kultury w Sawinie, przedsiębiorcy oraz osoby fizyczne.

Pozyskane środki PROW 2014-2020

- Gmina Sawin - Przebudowa odcinka drogi gminnej nr 104532L w miejscowości Radzanów – 236 973,00 zł
- Podejmowanie działalności gospodarczej 2 osoby fizyczne na łączną kwotę 180 000,00 zł.

VII. Finanse

Budżet gminy na 2018 rok uchwalony został Uchwałą Nr XXXII/205/17 Rady Gminy Sawin z dnia 29 grudnia 2017 r. w następujących kwotach:

- dochody budżetu wynoszą 24.346.576,88 zł. w tym dochody bieżące 23.603.838,88 zł., dochody na zadania zlecone 7.853.037,26 zł. i dochody majątkowe 742.738,00 zł.
- wydatki budżetu wynoszą 26.398.818,92 zł. w tym wydatki bieżące 23.548.711,74 zł, wydatki na zadania zlecone 7.853.037,26 zł. i wydatki majątkowe 2.850.107,18 zł.
- przychody budżetu 2.602.517,74 zł.
- rozchody budżetu 550.275,70 zł.

W trakcie 2018 roku wprowadzono stosownymi uchwałami Rady Gminy Sawin i zarządzeniami Wójta Gminy Sawin zmiany w planie dochodów i wydatków budżetu gminy w związku ze: zmianami w dotacjach celowych na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie ustawami, w tym w zakresie pomocy społecznej, świadczeń wychowawczych, edukacji, bieżących zmian kwot dot. zadań własnych gminy i pozyskania dofinansowania ze środków z budżetu Unii Europejskiej.

Po dokonanych zmianach w budżecie gminy plany przedstawiają się następująco na 31.12.2018 r.:

- dochody budżetu 28.426.230,72 zł., w tym dochody bieżące 26.363.117,62 zł.
- dochody na zadania zlecone 8.530.869,39 zł. i dochody majątkowe 2.063.113,10 zł.

- wydatki budżetu wynoszą 30.428.472,76 zł, w tym wydatki bieżące 25.577.764,54 zł.
- wydatki na zadania zlecone 8.530.586,68 zł. i wydatki majątkowe 4.850.708,22 zł.

Realizacja budżetu gminy przedstawia się następująco :

- planowane dochody 28.426.230,72 zł., wykonanie 25.671.525,09 zł. co daje 90,31% realizacji planu dochodów,
- planowane wydatki 30.428.472,76 zł. wykonanie 28.048.615,66 zł., co daje 92,18 % realizacji planu wydatków,
- planowane przychody 2.592.170,04 zł., wykonanie 2.953.526,57 zł. co daje 113,94 % realizacji planu przychodów,
- planowane rozchody 589.928,00 zł., wykonanie 576.436,00 zł. co daje 97,71 % realizacji planu rozchodów.

Wydatki bieżące bez wydatków na obsługę długu za omawiany okres sprawozdawczy zostały zrealizowane w kwocie 23.956.998,90 zł tj. 78,73 % planu, w tym wydatki:

- na wynagrodzenia i składki od nich naliczone - 9.828.767,24 zł – 32,30 % planu,
- związane z funkcjonowaniem JST - 2.150.395,38 zł – 7,06 % planu,
- wydatki bieżące ujęte w przedsięwzięciach do WPF - 2.934.743,91 zł – 81,92% planu.

Gmina Sawin na 31.12.2018 r. posiada zadłużenie z tytułu pobranych kredytów i pożyczek długoterminowych w łącznej kwocie 10.171.447,00 zł, która stanowi 35,78 % w stosunku do planowanych dochodów ogółem.

Kwota zadłużenia obejmuje:

- kredyt długoterminowy w BS w Sawinie	- 190.000,00 zł.
- kredyt długoterminowy w BS w Sawinie	- 2.590.000,00 zł.
- kredyt długoterminowy w BS w Sawinie	- 950.000,00 zł.
- pożyczki długoterminowe w WFOŚiGW	- 425.400,00 zł.
- kredyty długoterminowe pobrane w BOŚ w Chełmie	- 45.096,00 zł.
- kredyt długoterminowy pobrany w Banku PEKAO S.A	- 197.951,00 zł.
- obligacje komunalne w Banku PEKAO S.A.	- 5.773.000,00 zł.

FUNDUSZ SOŁECKI

W 2018 roku zrealizowano wydatki na zadania z zakresu Funduszu Sołeckiego w kwocie 201.359,41 zł. w znaczącej większości przeznaczone na remonty dróg oraz remonty świetlic wiejskich. W styczniu 2018r. Gmina Sawin rozpoczęła realizację wniosków złożonych we wrześniu 2017 r. Wszystkie złożone wnioski zostały rozpatrzone pozytywnie i ujęte w budżecie. Wnioski złożyło 15 sołectw z ternu naszej gminy. Z różnych powodów 4 sołectwa nie złożyły wniosków: Jagodne, Łowcza, Radzanów oraz Sajczyce.

Zadania określone przez sołectwa głównie przyczyniły się do poprawy jakości ich życia. Środki wykorzystano na

Tabela 12. Wykaz sołectw wnioskujących o środki z funduszu sołeckiego.

Lp.	Nazwa Sołectwa	Nazwa zadania	Kwota wnioskowana
1.	Sawin	Remont gminnych dróg na terenie Sołectwa	38 570,00
2.	Średni Łan	Zakup kruszywa na remont dróg z dowozem do Sołectwa	9 719,16
3.	Bachus	Remont gminnych dróg na terenie Sołectwa	14 193,76
4.	Bukowa Mała	Wymiana pokrycia dachowego w świetlicy wiejskiej oraz zakup wyposażenia do świetlicy	14 849,45
5.	Czułczyce Małe	Zakup kamienia łupanego, wynajem równiarki, obkasanie dróg gminnych na terenie Sołectwa	12 265,26
6.	Czułczyce	Zakup wyposażenia dp sali spotkań	24 067,68
7.	Chutcze	przygotowanie terenu pod zabudowę placu zabaw(opracowanie dokumentacji projektowej, instalacja urządzeń)	14 600,00
8.	Podpakule	Zakup kamienia na utwardzenie drogi w Podpakulu	13 808,06
9.	Krobonosz	Zakup kruszywu na drogę w Sołectwie, Wymiana okien w świetlicy wiejskiej	14 500,00
10.	Czułczyce Kolonia	Remont dróg gminnych na terenie Sołectwa, remont budynku gminnego	16 600,00
11.	Semiawy	Wyposażenie kącia sportowo-rekreacyjnego na terenie Sołectwa	14 965,00

12.	Bukowa Wielka	Wymiana pokrycia dachowego i części krokwi na budynku świetlicy	25 803,33
13.	Łukówek	Zakup Wyposażenia do świetlicy	19 561,00
14.	Petryłów	Budowa placu zabaw i integracji społecznej	17 047,94
15.	Malinówka	Remont dróg gminnych w Sołectwie	10 600,00
Razem			261 150,64

Źródło danych: Referat Finansowy.

VIII. Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa

OCHRONA PRZECIWPOŻAROWA

Ochronę przeciwpożarową gminy Sawin sprawuje Komenda Miejska Państwowej w Chełmie przy znaczącym wsparciu jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych.

Na terenie gminy Sawin działa 9 jednostek OSP w tym: 6 typu „S” w Sawinie, Czułczycach, Bukowie Wielkiej, Łukówku, Wólce Petryłowskiej, Serniawach i 3 typu „M” w Krobonoszy, Łowczy, Malinówce. OSP Sawin jako jedna z pierwszych w powiecie chełmskim została włączona do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego. Jednostki są wyposażone w 4 samochody ratowniczo – gaśnicze ze zbiornikami na wodę oraz 4 tzw. lekkie służące do przewozu osób i sprzętu ratowniczo – gaśniczego.

Jednostki zrzeszają 204 członków zwyczajnych, w tym 196 mężczyzn i 8 kobiet oraz 2 członków honorowych i 3 wspierających.

W 2018 r. na obszarze gminy Sawin zanotowano 55 zdarzeń, w tym pożary – 17, miejscowe zagrożenia – 37, alarmy fałszywe – 1. W porównaniu do 2017 r. nastąpił wzrost zdarzeń o 5,77 % (pożary spadek o 22,73 %, miejscowe zagrożenia wzrost o 27,57 %, alarmy fałszywe ilość taka sama).

Poszczególne jednostki uczestniczyły w likwidacji zdarzeń:

- OSP Sawin – 18 zdarzeń (7 pożarów, 11 miejscowych zagrożeń),
- OSP Czułczyce – 13 zdarzeń (11 pożarów, 2 miejscowe zagrożenia),
- OSP Wólka Petryłowska – 3 zdarzenia (3 pożary),
- OSP Bukowa Wielka – 2 zdarzenia (2 pożary).

W minionym roku pozyskano środki zewnętrzne na działalność OSP w wysokości 84 323,52 zł z następujących źródeł: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji 21 700,00 zł, Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej 22 000,00 zł, Ministerstwo

Sprawiedliwości – 29 142,52 zł, Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego
11 481,00 zł.

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Posterunek Policji w Sawinie wykonuje całokształt zadań służbowych wynikających z zakresu czynności oraz bieżących planów na obszarze gminy Sawin.

W 2018 roku w poszczególnych miejscowościach stwierdzono następujące ilości przestępstw i wykroczeń:

Podpakule – 2

Radzanów – 1

Petryłów – 2

Wólka Petryłowska – 3

Jagodne – 2

Czułczyce – 5

Czułczyce – Kolonia – 2

Czułczyce Małe – 1

Hredków – 1

Sajczyce – 1

Sawin – 23

Krobonosz – 1

Bukowa Wielka – 6

Bukowa Mała – 2

Łowcza – 3

Łukówek – 2

Chutcze – 1

Zestawienie odnotowanych przestępstw wskazuje, iż powtarzają się przestępstwa przeciwko mieniu (kradzież z włamaniem i uszkodzenie mienia), skierowane przeciwko interesom rodziny (znęcanie się nad rodziną, uchylanie się od alimentów, kierowanie gróźb karalnych) oraz w kategorii przestępstw drogowych (prowadzenie pojazdów przez nietrzeźwych kierujących i naruszających zakazy sądowe czy też posiadających decyzje o cofnięciu uprawnień).

CMENTARZE I GROBY WOJENNE

W 2018 roku Gmina Sawin realizowała zadanie w ramach programu Wspieranie opieki nad miejscami pamięci i trwałymi upamiętnieniami w kraju ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pt. Wzmocnienie świadomości i postaw patriotycznych w ramach opieki nad miejscami pamięci na terenie Gminy Sawin. Wykonano prace porządkowe i konserwacyjne na cmentarzach i grobach wojennych oraz renowacyjne sześciu grobów i mogił z okresu II wojny światowej. Na realizację zadania wydatkowano kwotę 10 000 zł ze środków MKiDN oraz kwotę 2 500 zł ze środków własnych Gminy Sawin.

IX. Funkcjonowanie gminnych jednostek organizacyjnych

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienia im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zdaniem pomocy społecznej jest zapobieganie powstawaniu trudnych sytuacji życiowych, przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

CHARAKTERYSTYKA GRUP OBJĘTYCH POMOCĄ SPOŁECZNĄ

Podstawowymi zadaniami z zakresu pomocy społecznej w Gminie Sawin zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej powołany Uchwałą Nr IX/38/90 Gminnej Rady Narodowej w Sawinie z dnia 23 marca 1990 roku. Ośrodek realizuje zadania własne gminy oraz zadania zlecone przez administrację rządową tj. rozpoznanie środowiska; diagnoza społeczna; praca socjalna; przyznawanie zasiłków w zakresie ustalonym ustawami, pomocy rzeczowej, usług opiekuńczych. Zadania te wykonywane są w ścisłej współpracy z organami administracji samorządowej, jednostkami samorządu

terytorialnego, instytucjami państwowymi, organizacjami społecznymi i pozarządowymi oraz innymi instytucjami zajmującymi się problematyką społeczną.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sawinie realizując zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym należy: świadczenie pomocy w formie: udzielanie schronienia, zapewnienia posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym, przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych, zasiłków stałych, zasiłków celowych, również zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego, dożywianie dzieci w szkołach i placówkach opiekuńczo – wychowawczych, sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym, pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, oraz organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu, utrzymanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników, opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określone w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Natomiast do zadań własnych gminy należy: przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych, prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki, podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych, współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należą: organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi, przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną, prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mającej na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia.

Najczęstszymi przyczynami korzystania ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2017 – 2018 roku w Gminie Sawin były: bezrobocie, długotrwała choroba, Według analizy sytuacji na rynku pracy w Powiatowym Urzędzie Pracy w Chełmie na dzień 31.12.2018r. struktura bezrobocia gminy Sawin przedstawia się następująco:

Liczba bezrobotnych ogółem – 252

- kobiety - 142
- do 30 roku życia - 86
- w tym do 25 roku życia – 41
- powyżej 50 roku życia – 53
- długotrwale bezrobotni – 137

Zarejestrowani bezrobotni gminy Sawin według wieku na dzień 31.12.2018r.

- ogółem - 252
- od 18 do 24 lat – 41 osób
- od 25 do 34 lat – 83 osoby
- od 35 do 44 lat – 50 osób
- od 45 do 54 lat – 48 osób
- od 55 do 59 lat - 20 osób
- 60 lat i więcej - 10 osób

Stan ludności liczbowy mieszkańców gminy Sawin w roku 2017 - 5.670 długotrwale bezrobotnych 4,6 %, w roku 2018 – 5.585 długotrwale bezrobotnych 4,51 %

Klienci GOPS w Sawinie korzystają z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w latach 2017- 2018 roku stanowili największą grupę świadczeniobiorców. Brak zatrudnienia nie pozwala wielu rodzinom i osobom zaspokoić potrzeb niezbędnych do ich samodzielnej egzystencji.

PRYZNAWANIE I WYPŁACANIE ZASIŁKÓW STAŁYCH

Zasiłek stały jest świadczeniem przysługującym osobom całkowicie niezdolnym do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, spełniającym kryterium dochodowe: (701,00 dla osób samotnie gospodarującymi 528,00 na osobę w rodzinie) Każda wydana decyzja poprzedzona jest wywiadem środowiskowym przeprowadzonym przez pracownika socjalnego w miejscu zamieszkania tj. pobytu klienta. Wywiad

środowiskowy przeprowadzany jest nie rzadziej niż 6 miesięcy pomimo braku zmiany danych w rodzinie czy osoby samotnie gospodarującej. W roku 2017 decyzją administracyjną zasiłków stałych przyznano i wypłacono 35 osobom na kwotę: 140,374 złotych. W roku 2018 decyzją administracyjną przyznano 29 zasiłków stałych na kwotę: 151,962 złotych.

PRYZNAWANIE I WYPŁACANIE ZASIŁKÓW OKRESOWYCH

Zasiłek okresowy jest to świadczenie , przyznawane dla osób i rodzin bez dochodu lub o dochodach niższych niż ustawowe kryterium (701,00 dla osób samotnie gospodarującym i 528,00 na osobę w rodzinie) przysługujący z uwagi na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, trudności po opuszczeniu zakładu karnego, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczenia z innych systemów ubezpieczenia społecznego.

Zasiłków okresowych w roku 2017 przyznano 64 osobom na ogólną kwotę: 80,747 złotych z powodów występujących w rodzinach czy osobach samotnie gospodarujących:

- bezrobocia - 40 osób
- długotrwałej choroby – 20 osób
- niepełnosprawności – 2 osoby
- wielodzietności 3 osoby

W roku 2018 zasiłków okresowych przyznano i wypłacono 54 o osobom na ogólną kwotę: 85,00 złotych.

PRYZNAWANIE I WYPŁACANIE ZASIŁKÓW CELOWYCH

Zasiłek celowy to świadczenie skierowane do zaspokojenia niezbędnej potrzeby życiowej przyznawany w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów leczenia, żywności, przedmiotów użytku domowego, niezbędnych drobnych remontów w mieszkaniu, opału. W roku 2018 zasiłki celowe przyznano na łączną kwotę: 9.800, złotych. W Tym w wyniku zdarzenia losowego – utrata mienia na skutek pożaru w kwocie 2.500 złotych, zaś pozostała kwota przeznaczona została na częściowe pokrycie kosztów leczenia oraz zakupu opału.

Zapewnienie posiłku oraz dożywianie dzieci.

Wieloletni program „pomoc Państwa w zakresie dożywiania” obejmuje lata 2014 – 2020r. Na realizację programu w 2018r. wydatkowano w gminie Sawin kwotę: 70.603 złotych, z czego środki własne wyniosły: 10.736 złotych a dotacja z budżetu Państwa – 59.867 zł. Łącznie dożywianiem objęto 213 osoby, w tym 163 dzieci i 50 osób dorosłych. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej kontynuuje realizację Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014 – 2020r. z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. Odbiorcy artykułów spożywczych dostarczonych w ramach Programu muszą spełniać wymogi określone w ustawie o pomocy społecznej z dnia 12.03.2004r. a w szczególności jej art. 7, z jednoczesnym zastosowaniem kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania pomocy (do 200%) t.j. dla osoby samotnej 1.402 zł. , dla każdej osoby w rodzinie 1.056 zł. W okresie od dnia 10.09.2018r. do dnia 21.02.2019r. pracownicy socjalni wydali 513 skierowań, z których to uprawnionych zostało 1.300 osób do skorzystania z darów żywnościowych.

Podstawowym aktem prawnym w oparciu, o który Ośrodek Pomocy realizuje swoje zadania jest ustawa z dnia 12.03.2004r. o Pomocy Społecznej (Dz. U. Z 2018r. poz. 1358), która określa zadania , formy i zasady ich przyznawania.

Innymi aktami prawnymi nakładającymi realizację zadań na Ośrodek Pomocy są:

1. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych tj. Dz.U. z 2018r. poz. 2220 ze zm.) oraz ustawy z dnia 4 kwietnia o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów tj. (Dz.U z 2014 r. poz.567)
2. Ustawa z dnia 25 luty 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2017 r. poz. 682 oraz z 2018r.poz. 950) specjalny zasiłek opiekuńczy.
3. Ustawa z dnia 07 grudnia 2012r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw.
4. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
5. Ustawa z dnia 7 września o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U z 2018r. poz. 554 z póź. zm.)
6. Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U z 2017 r. poz. 180 z późn. zm.)

7. Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. prawo energetyczne (Dz. U. z 2018 r. poz. 755)
8. Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. 2018r poz.2134 z póź. zm.)
9. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 w sprawie szczegółów warunków realizacji rządowego programu „Dobry Start” (Dz.U z 2018 poz.1061)

ŚWIADCZENIA RODZINNE

Świadczenia rodzinne przyznawane są na warunkach określonych w ustawie z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych tj. (Dz. U. z 2018r. poz. 2220 ze zm.). Zasiłek dla opiekuna jest weryfikowany i wypłacany na warunkach określonych w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów tj. (Dz. U. z 2014r. Poz. 567).

1. Zasiłek rodzinny.

Prawo do zasiłku rodzinnego i dodatków do tego zasiłku tj. urodzenia dziecka, opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, samotnego wychowywania dziecka, wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, rozpoczęcia roku szkolnego oraz podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania przysługuje:

1. rodzicom, jednemu z rodziców albo opiekunowi prawnemu dziecka;
2. opiekunowi faktycznemu dziecka;
3. osobie uczącej się jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 674,00 zł, a w przypadku gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 764,00 zł.

2. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka.

Z tytułu urodzenia się żywego dziecka przyznaje się jednorazową zapomogę w wysokości 1000 zł na jedno dziecko. Jednorazowa zapomoga przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka, jeżeli

dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 1922,00 zł. Wniosek o wypłatę jednorazowej zapomogi składa się w terminie 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka, a w przypadku gdy wniosek dotyczy dziecka objętego opieką prawną, opieką faktyczną albo dziecka przysposobionego – w terminie 12 miesięcy od dnia objęcia dziecka opieką albo przysposobienia nie później niż do ukończenia przez dziecko 18. roku życia. Wniosek złożony po terminie organ właściwy pozostawia bez rozpoznania.

3. Świadczenie rodzicielskie.

Świadczenie rodzicielskie przysługuje matce dziecka. Ojcu dziecka przysługuje w przypadku: skrócenia na wniosek matki dziecka okresu pobierania świadczenia rodzicielskiego, po wykorzystaniu przez nią tego świadczenia, zasiłku lub uposażenia za okres co najmniej 14 tygodni od dnia urodzenia dziecka; śmierci matki dziecka; porzucenia dziecka przez matkę. Świadczenie rodzicielskie przysługuje przez okres: 52 tygodni – w przypadku urodzenia jednego dziecka przy jednym porodzie, przysposobienia jednego dziecka lub objęcia opieką jednego dziecka. Świadczenie rodzicielskie przysługuje w wysokości 1000,00 zł miesięcznie.

4. Świadczenia opiekuńcze:

1) zasiłek pielęgnacyjny

Zasiłek pielęgnacyjny przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje: niepełnosprawnemu dziecku; osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności; osobie, która ukończyła 75 lat. Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje także osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21. roku życia. Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje w wysokości 184,42 zł miesięcznie.

2) specjalny zasiłek opiekuńczy – wypłacany w wysokości 620,00 zł miesięcznie

Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2017 r. poz. 682 oraz z 2018 r. poz. 950) ciąży obowiązek alimentacyjny, a także małżonkom, jeżeli: nie podejmują zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej lub rezygnują z zatrudnienia

lub innej pracy zarobkowej – w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje, jeżeli łączny dochód rodziny osoby sprawującej opiekę oraz rodziny osoby wymagającej opieki w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 764,00zł.

3) zasiłek dla opiekuna – wypłacany w wysokości 620,00 zł miesięcznie

Zasiłek dla opiekuna jest świadczeniem bez kryterium dochodowego. Zasiłek dla opiekuna przysługuje osobie, jeżeli decyzja o przyznaniu jej prawa do świadczenia pielęgnacyjnego wygasła z mocy prawa na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1548 oraz z 2013 r. poz. 1557) z dniem 1 lipca 2013 r.

4) świadczenie pielęgnacyjne – wypłacane w wysokości 1583,00 zł miesięcznie

Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje: matce albo ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka, osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności – jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje, jeżeli niepełnosprawność osoby wymagającej opieki powstała: nie później niż do ukończenia 18. roku życia lub w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej, jednak nie później niż do ukończenia 25. roku życia. Kwota świadczenia pielęgnacyjnego podlega corocznej waloryzacji od dnia 1 stycznia.

5. **"Za życiem"** - jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu .

Tabela 13. Porównanie liczby osób, którym wypłacono świadczenia rodzinne oraz wysokość wypłaconych świadczeń w 2018 i 2017 roku.

Rodzaj świadczenia	2018		2017	
	Liczba osób pobierających świadczenie	Kwota wypłaconego świadczenia	Liczba osób pobierających świadczenie	Kwota wypłaconego świadczenia
Zasiłek rodzinny wraz z dodatkami	362	1 164 998,21 zł	387	1 243 363,54 zł
Zasiłek pielęgnacyjny	120	204 737,30 zł	125	220 932,00 zł
Specjalny zasiłek opiekuńczy	26	139 177,70 zł	33	157 386,80 zł
Zasiłek dla opiekuna	25	145 120,00 zł	34	183 327,60 zł
Świadczenie pielęgnacyjne	29	441 863,62 zł	32	483 664,00 zł
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	47 (w tym jedna osoba na bliźnięta)	48 000,00 zł	36	36 000,00 zł
"Za życiem"	1 (w tym jedna osoba na bliźnięta)	8 000,00 zł	2	8 000,00 zł
Razem kwota wypłaconych świadczeń		2 151 896,83 zł		2 332 673,94 zł

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

FUNDUSZ ALIMENTACYJNY

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznawane są na warunkach określonych w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j.: Dz. U z 2018 r. poz. 554 z późn. zm.). Świadczenie z funduszu alimentacyjnego przysługuje osobie uprawnionej na podstawie tytułu wykonawczego

w przypadku bezskuteczności egzekucji. Świadczenie to przysługuje do ukończenia 18 roku życia lub do ukończenia 25 roku życia, jeżeli dziecko uczy się w szkole lub szkole wyższej. W przypadku posiadania przez osobę uprawnioną orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności, świadczenie z funduszu alimentacyjnego przysługuje bez względu na jej wiek. Aby otrzymać świadczenie dochód na osobę w rodzinie z roku kalendarzowego poprzedzającego okres świadczeniowy nie może przekroczyć kwoty 725 zł netto miesięcznie. Świadczenie przysługuje w wysokości bieżąco zasądzonego świadczenia alimentacyjnego, nie więcej jednak niż 500 zł na osobę. Ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz ich wypłata następują odpowiednio na wniosek osoby uprawnionej lub jej przedstawiciela ustawowego.

Tabela 14. Świadczenie z funduszu alimentacyjnego

	2018r.	2017 r.
Ilość świadczeń	409	518
Kwota wypłaconych świadczeń	170 760,00 zł	216 120,00 zł
Liczba osób uprawnionych	39	53
Liczba rodzin	26	35

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych

Prowadzenie postępowania wobec dłużników alimentacyjnych, dotyczą wszystkich dłużników, wobec których egzekucja alimentów jest bezskuteczna. Ich celem jest skoordynowanie działań wierzycieli, władz samorządowych, sądów, komorników sądowych i innych instytucji, mających na celu poprawę efektywności w zakresie egzekucji zasądzonych alimentów. Działania te dotyczą:

1. Ścisłej współpracy gminy wierzyciela z gminą dłużnika. Organ właściwy wierzyciela zobowiązany jest do wystąpienia do organu właściwego dłużnika z wnioskiem o podjęcie działań wobec dłużnika każdorazowo w sytuacji przyznania osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Zaś organ właściwy dłużnika zobowiązany jest do informowania Gminy wierzyciela o podjętych wobec dłużnika działaniach i ich efektach.

2. Sprawdzania sytuacji rodzinnej, dochodowej, zawodowej i zdrowotnej dłużnika alimentacyjnego oraz przyczyn niełożenia na utrzymanie osoby uprawnionej, poprzez przeprowadzenie wywiadu alimentacyjnego oraz odebranie oświadczenia majątkowego.
3. Ścisłej współpracy gmin z komornikami. Gmina dłużnika i gmina wierzyciela przekazują komornikowi sądowemu wszelkie informacje istotne dla skuteczności egzekucji, w tym pochodzące z wywiadu alimentacyjnego oraz oświadczenia majątkowego
4. Aktywizacji zawodowej dłużników alimentacyjnych. W przypadku, gdy dłużnik alimentacyjny nie może wywiązać się ze swych zobowiązań z powodu braku zatrudnienia, gmina, na terenie której on zamieszkuje, zobowiązuje dłużnika do zarejestrowania się w powiatowym urzędzie pracy jako osoba bezrobotna albo poszukująca pracy, a także informuje ten Urząd o potrzebie aktywizacji zawodowej dłużnika.
5. Złożenia przez gminę dłużnika do prokuratury wniosku o ściganie dłużnika za przestępstwo uporczywego uchylania się od alimentacji (art. 209 § 1 Kodeksu karnego) oraz po uzyskaniu z centralnej ewidencji kierowców informacji, że dłużnik alimentacyjny posiada uprawnienie do kierowania pojazdami wniosku do starosty o zatrzymanie prawa jazdy dłużnikowi alimentacyjnemu
6. Przekazywania do biura informacji gospodarczej informacji o zobowiązaniu dłużnika alimentacyjnego wynikających z tytułu świadczeń z funduszu alimentacyjnego wypłaconych osobie uprawnionej lub należności powstałych z tytułu zaliczek alimentacyjnych wypłaconych osobie uprawnionej.

Tabela 15. Postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych

	2018 r.	2017 r.
Kwota zwrócona przez dłużników z tytułu wypłaconych świadczeń z FA	83 011,28 zł	73 189,87 zł
Dochód przekazany do budżetu państwa (w tym odsetki)	60 933,81 zł	54 161,20 zł
dochód własny Gminy	22 077,48	19 028,67 zł
Kwota zwrócona przez dłużników z tytułu wypłaconych zaliczek alimentacyjnych	16 036,82 zł	3 294,22 zł

Dochód przekazany do budżetu państwa (w tym odsetki)	8 018,50 zł	1 647,15 zł
dochód własny Gminy	8 018,32 zł	1 647,07 zł

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

DODATEK MIESZKANIOWY

Dodatek mieszkaniowy przyznawany jest na warunkach określanych w Ustawie z dnia 21.06.2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2017 r. poz. 180 z późn. zm.) reguluje zasady i tryb przyznawania, ustalania wysokości i wypłacania dodatków mieszkaniowych.

Dodatek mieszkaniowy jest formą pomocy świadczoną na rzecz osób/rodzin, które nie są w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania.

Zasady przyznawania dodatku mieszkaniowego:

Dodatek mieszkaniowy przysługuje:

1. Najemcom oraz podnajemcom lokali mieszkalnych,
2. Osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych, do których przysługuje im spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego,
3. Osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych znajdujących się w budynkach stanowiących ich własność i właścicielom samodzielnych lokali mieszkalnych,
4. Innym osobom mającym tytuł prawny do zajmowanego lokalu mieszkalnego i ponoszącym wydatki związane z jego zajmowaniem,
5. Osobom zajmującym lokal mieszkalny bez tytułu prawnego, oczekującym na przysługujący im lokal zamienny lub socjalny. W przypadku najmu albo podnajmu części lokalu mieszkalnego, wnioskodawca przedstawia umowę najmu/podnajmu lokalu lub umowę użyczenia zawartą z właścicielem lokalu.

Dodatek mieszkaniowy przysługuje osobom, jeżeli średni miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego w okresie 3 miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku o przyznanie dodatku mieszkaniowego nie przekracza 175% kwoty najniższej emerytury w gospodarstwie jednoosobowym i 125% tej kwoty w gospodarstwie wieloosobowym obowiązującej w dniu złożenia wniosku.

Tabela 16. Dodatek mieszkaniowy

	2018 r.	2017 r.
Liczba osób uprawnionych	18	24
Kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych	17 860,52 zł.	23 109,84 zł.

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

DODATEK ENERGETYCZNY

Dodatek energetyczny przyznawany jest na warunkach określonych w Ustawie z dnia 10.04.1997 r. – Prawo energetyczne (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 775)

Od 1 stycznia 2014 r. osoba, której przyznano dodatek mieszkaniowy ma prawo do zryczałtowanego dodatku energetycznego.

Aby otrzymać dodatek energetyczny należy:

- złożyć wniosek o dodatek energetyczny,
- mieszkaniowy musi załączyć do wniosku o dodatek energetyczny umowę kompleksową lub umowę sprzedaży energii elektrycznej (zawartą na siebie).
Ważne – ta sama osoba musi widnieć na umowie sprzedaży energii elektrycznej jak i na decyzji o przyznaniu dodatku mieszkaniowego,
- zamieszkiwać w miejscu dostarczania energii elektrycznej.

Raz do roku Ministerstwo Energii podaje w obwieszczeniu, jaka wysokość dodatku energetycznego będzie obowiązywała na kolejny okres.

Tabela 17. Dodatek energetyczny

	2018 r.	2017 r.
Liczba osób uprawnionych	18	23
Kwota wypłaconych dodatków energetycznych	2 187,15 zł.	2 962,10 zł.

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

KARTA DUŻEJ RODZINY

Istnienie systemu zniżek 3+ jest regulowane przez Ustawę z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny. Od 1 stycznia 2019 r. zmieniły się zasady przyznawania Karty

Dużej Rodziny. Dotychczas mogli ją otrzymać tylko rodzice aktualnie wychowujący ci najmniej troje dzieci. Od teraz prawo do otrzymania Karty Dużej Rodziny mają także rodzice, którzy kiedykolwiek w przeszłości mieli na utrzymaniu co najmniej troje dzieci (nawet jeżeli te są już pełnoletnie i samodzielne). Wiek dzieci w momencie składania wniosku przez rodzica nie ma żadnego znaczenia.

Wobec każdego członka rodziny ustalono inną granicę wiekową korzystania z KRD:

- dożywotnio z karty mogą korzystać rodzice,
- dzieci mogą korzystać z karty do 18 roku życia,
- do 25 roku życia mogą korzystać z KRD tylko dzieci kontynuujące naukę po uzyskaniu pełnoletniości,
- do końca okresu obowiązywania orzeczenia o niepełnosprawności dzieci posiadające takie orzeczenie.

Tabela 18. Dotacja celowa na realizację zadań związanych z przyznaniem KRD

	2018 r.	2017 r.
Dotacja celowa na realizację zadań związanych z przyznaniem KRD	71,09 zł	117,92 zł
Liczba wniosków o przyznanie KRD	5	8
Liczba przyznanych Kart Dużej Rodziny dla nowego członka rodziny wielodzietnej	1	2
Liczba przyznanych nowych Kart Dużej Rodziny dla członka rodziny wielodzietnej, który był jej posiadaczem	0	2
Liczba Kart Dużej Rodziny wydanych	39	22
Liczba Kart Dużej Rodziny anulowanych	2	0

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

ŚWIADCZENIE WYCHOWAWCZE to świadczenie kierowane do rodzin mających na utrzymaniu dzieci, a jego celem jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym opieki nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych.

ŚWIADCZENIE PRZYSŁUGUJE:

1. matce,
2. ojcu,
3. opiekunowi prawnemu dziecka,
4. opiekunowi faktycznemu dziecka.

Z pomocy mogą skorzystać rodzice oraz opiekunowie dzieci do 18 roku życia. Świadczenie wychowawcze na drugie i kolejne dziecko przysługuje niezależnie

od wysokości dochodu, natomiast świadczenie na pierwsze dziecko jest uzależnione od kryterium dochodowego, które wynosi 800 zł netto na osobę lub 1200 zł netto na osobę, jeżeli w rodzinie znajduje się dziecko niepełnosprawne. Świadczenie wychowawcze przysługuje w wysokości 500,00 zł miesięcznie na każde dziecko.

ŚWIADCZENIE WYCHOWAWCZE NIE PRZYSŁUGUJE, JEŻELI:

1. dziecko pozostaje w związku małżeńskim;
2. dziecko zostało umieszczone w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie albo w pieczy zastępczej;
3. pełnoletnie dziecko ma ustalone prawo do świadczenia wychowawczego na własne dziecko;
4. członkowi rodziny przysługuje za granicą na dziecko świadczenie o podobnym charakterze.

ANALIZA ZADAŃ ZREALIZOWANYCH W ZAKRESIE USTAWY O ŚWIADCZENIACH WYCHOWAWCZYCH

Tabela 19. - świadczenia wypłacone w okresie od kwiecień 2016 do grudzień 2016

L.p	Wyszczególnienie	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba rodzin
1.	Świadczenia wychowawcze	6 491	3 235 915,90	448

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Tabela 20. - świadczenia wypłacone w okresie od styczeń 2017 do grudzień 2017

L.p	Wyszczególnienie	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba rodzin
1.	Świadczenia wychowawcze	8 605	4 346 255,00	484

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Tabela 21. - świadczenia wypłacone w okresie od styczeń 2018 do grudzień 2018

L.p	Wyszczególnienie	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba rodzin
1.	Świadczenia wychowawcze	8 135	4 052 162,38	469

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

DOBRY START (pot. *300 plus*) – polski wieloletni rządowy program społeczny mający na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci niezależnie od kapitału kulturowego, społecznego i materialnego ich rodzin. Świadczenie to jest formą wyprawki szkolnej (przyznawane jest w okresie rozpoczęcia roku szkolnego), otrzymać może je rodzic dziecka, jego opiekun faktyczny, opiekun prawny, a także sama osoba ucząca się, jeśli jest to pełnoletni uczeń, który nie pozostaje na utrzymaniu rodziców, ponieważ rodzice nie żyją, ma prawo do alimentów ustalone wyrokiem sądowym lub ugodą sądową. Wniosek może złożyć jeden z rodziców, a jeżeli dziecko nie pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym z obojgiem rodziców – wsparcie otrzymuje ten rodzic, który opiekuje się dzieckiem. Jeśli dziecko jest pod opieką naprzemienną obojga rodziców, to każdy z nich może złożyć wniosek i dostać połowę świadczenia. Świadczenie przysługuje na dziecko, które uczy się w placówce, takiej jak szkoła podstawowa, gimnazjum (do czasu likwidacji), szkoła ponadpodstawowa z wyjątkiem szkoły policealnej i szkoły dla dorosłych, szkoła artystyczna, w której jest realizowany obowiązek szkolny lub nauki, młodzieżowy ośrodek socjoterapii, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, specjalny ośrodek wychowawczy, ośrodek rewalidacyjno-wychowawczy aż do ukończenia przez nie 20. roku życia. Dzieci niepełnosprawne, uczące się w szkole, mogą otrzymać świadczenie do ukończenia przez nie 24. roku życia.

ANALIZA ZADAŃ ZREALIZOWANYCH W ZAKRESIE RZĄDOWEGO PROGRAMU „DOBRY START” ZA 2018 ROK

Tabela 22. - świadczenia wypłacone w 2018 roku

L.p	Wyszczególnienie	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba rodzin
1.	Świadczenia „Dobry Start”	642	192 600	430

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Warsztaty Terapii Zajęciowej

Jednostką prowadzącą WTZ jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Warsztat posiada 30 miejsc dla osób z niepełnosprawnością. Warunkiem uczestnictwa w zajęciach jest posiadanie orzeczenia z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania

o Niepełnosprawności o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności ze wskazaniem do udziału w terapii zajęciowej.

W placówce jest 8 pomieszczeń zajmowanych przez WTZ przystosowanych na pracownię, świetlicę, salę rehabilitacyjną i toalety. Powierzchnia pomieszczeń zajmowanych przez WTZ wynosi 233,73 m².

Warsztat usytuowany jest w budynku będącym w części własnością gminy Sawin. Budynek przystosowany jest do potrzeb osób niepełnosprawnych poprzez podjazd dla wózków inwalidzkich, odpowiedniej szerokości wejście do budynku. Wewnątrz budynku pomieszczenia przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, łazienka i sanitariaty wyposażone w odpowiednie poręcze i uchwyty.

Warsztat dysponuje środkiem transportu przeznaczonym do przewozu uczestników WTZ typu autobus typu Renault Master 17+1, wyposażony w najazdy do transportu osób poruszających się na wózkach inwalidzkich.

W Warsztacie prowadzone są zajęcia z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej w 6 pracowniach terapeutycznych: - gospodarstwa domowego,- poligraficznej,- wikliniarsko - florystycznej,- krawieckiej, - rękodzielniczej, - ceramiczno – technicznej zgodnie z Planem Działalności Warsztatu oraz planami pracy poszczególnych pracowni.

Terapia zajęciowa prowadzona jest w zakresie rozwoju:

- zaradności osobistej,
- samodzielności społecznej,
- rehabilitacji społecznej,
- rehabilitacji zawodowej (w tym wykształcania sprawności psychofizycznych niezbędnych przy podjęciu zatrudnienia,
- kształcenia umiejętności wykonywania różnych czynności wynikających z form terapii zajęciowej oraz podstawowych czynności życiowych jak: samodzielne prowadzenie gospodarstwa domowego, treningi z zakresu higieny osobistej i higieny otoczenia, umiejętność posługiwania się urządzeniami AGD, treningi ekonomiczne (umiejętność posługiwania się środkami finansowymi), itp.,
- usprawniania ruchowego (podnoszenia na wyższy poziom sprawności fizycznej i zdrowotnej),
- form komunikowania się (umiejętność nawiązywania i utrzymywania kontaktów),
- rozwijania zainteresowań i uzdolnień,
- tworzenia naturalnej grupy wsparcia i kształtowanie współzycia w grupie,

- umiejętność uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej.

Każdy z uczestników realizuje indywidualny program rehabilitacji i terapii, który jest tworzony i weryfikowany na podstawie zgromadzonych dokumentów, wywiadu środowiskowego, obserwacji, dostosowany do możliwości i sprawności psychofizycznych uczestnika. Indywidualny Program rehabilitacji i terapii przygotowany i zatwierdzany jest corocznie przez Radę Programową WTZ, która dokonuje również okresowej i kompleksowej oceny w zakresie postępów uczestników. Program jest realizowany w pracowni wiodącej i innych pracowniach według indywidualnych potrzeb.

W programie terapeutycznym Warsztatu przewidziane jest także prowadzenie zajęć poza godzinami pracy i siedzibą WTZ.

Realizowane w WTZ indywidualne programy rehabilitacji i terapii podzielone są na działy: zaradność osobista, samodzielność społeczna – wypełnianie ról społecznych, rehabilitacja społeczna i zawodowa, rehabilitacja ruchowa, wskazania do treningów praktycznych i zajęć dodatkowych, formy współpracy z rodzicami i opiekunami oraz przewidywane efekty terapii.

Właściwe i umiejętne zorganizowanie zajęć ma na celu stworzenie uczestnikom jak najlepszych warunków pracy i zapewnienie dobrego samopoczucia. Uczestnicy mają możliwość rozwijania i utrwalania umiejętności z zakresu zaradności i samodzielności osobistej oraz udziału we wszelkich formach rehabilitacji społecznej, rozwijania swoich zainteresowań przy wykorzystaniu własnych pomysłów, uzdolnień i wyobraźni oraz doskonałą umiejętność współżycia i współpracy w grupie.

Jednostka finansowana jest ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w 90% i środków Samorządu Powiatowego w 10%. Dodatkowo jednostka wspierana jest środkami z budżetu gminy.

Uczestnikami WTZ są osoby z terenu gminy Sawin, Wierzbica, Ruda Huta i Wola Uhruska.

1. Uczestnicy WTZ

- Liczba uczestników Warsztatu: 30 uczestników. Liczba kobiet: 16 i mężczyzn: 14.

Tabela 23. Uczestnicy według wieku i płci.

Wiek uczestników	Liczba osób	W tym ze stopniem niepełnosprawności			
		Znacznym		Umiarkowanym	
		Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
16 – 20	-	-	-	-	-
21 – 25	2	1	-	-	1
26 – 30	3	1	1	1	-
31 - 35	5	1	1	1	2
36 - 40	8	2	-	4	2
41 - 45	4	2	1	1	-
46 - 50	5	1	2	1	1
51 i więcej	3	-	1	-	2
<i>Ogółem:</i>	30	8	6	8	8

Źródło danych: Warsztaty Terapii Zajęciowej w Sawinie

Średnia wieku uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej w Sawinie wynosi 38 lat. Najmłodsza uczestniczka Warsztatów ma ukończone 21 lat, najstarszy uczestnik – 55 lata. Liczną grupę uczestników stanowią osoby w przedziale wiekowym 36 - 40 lat – (8 uczestników). Najmniej osób występuje w przedziale 21 - 25 (2 osoby) i w przedziałach: 26 – 30 i 51 i więcej– (po 3 osoby). Uczestnikami Warsztatu jest 16 kobiet i 14 mężczyzn.

Tabela 24. Rodzaj schorzenia i stopień niepełnosprawności uczestników.

Rodzaj schorzeń uczestników	Liczba osób	Liczba uczestników ze stopniem niepełnosprawności			
		Znacznym		Umiarkowanym	
		Kobiety	mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
Upośledzenie Umysłowe	9	1	1	3	4
Choroby psychiczne	8	2	2	2	2

Epilepsja	-	-	-	-	-
Dysfunkcja narządu ruchu	-	-	-	-	-
Dysfunkcja wzroku	-	-	-	-	-
Zaburzenia słuchu, mowy, choroby słuchu	-	-	-	-	-
Schorzenia sprzężone	11	4	2	3	2
Inne, jakie?					
a) neurologiczne	2	1	1	-	-
b)	-	-	-	-	-
<i>Ogółem:</i>	30	8	6	8	8

Źródło danych: Warsztaty Terapii Zajęciowej w Sawinie

Wśród uczestników W TZ przeważają osoby ze schorzeniami sprzężonymi – 11 uczestników (schorzenia neurologiczne, upośledzenie umysłowe, epilepsja, zaburzenia psychiczne, wada wzroku) oraz z upośledzeniem umysłowym - 9 uczestników. Liczną grupę stanowią osoby z zaburzeniami psychicznymi – 8 uczestników. 2 uczestników ma schorzenie neurologiczne.

Tabela 25. Uczestnicy według poziomu wykształcenia.

Poziom wykształcenia	Liczba osób	Liczba uczestników ze stopniem niepełnosprawności			
		Znacznym		Umiarkowanym	
		Kobiety	mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
1) wyższe	2	-	-	1	1
2) średnie zawodowe i policealne	1	1	-	-	-

3) średnie ogólnokształcące	2	-	1	1	-
4) zasadnicze zawodowe	14	1	3	3	7
<u>w tym specjalne</u>	7	-	-	3	4
6) podstawowe	8	4	1	3	-
<u>w tym specjalne</u>	8	4	1	3	-
7) gimnazjalne	1	1	-	-	-
<u>w tym specjalne</u>	-	-	-	-	-
8) niepełne podstawowe	-	-	-	-	-
<u>w tym specjalne</u>	-	-	-	-	-
9) absolwenci Szkoły Przystosabiającej do Zawodu	2	1	1	-	-
10) brak wykształcenia (nie uczęszczał do szkoły)	-	-	-	-	-
<i>Ogółem:</i>	30	7	6	8	8

Źródło danych: Warsztaty Terapii Zajęciowej w Sawinie

Uczestnicy WTZ w większości legitymują się wykształceniem zasadniczym zawodowym (14 osób) i podstawowym (8 uczestników). Wśród uczestników występują również osoby z wykształceniem wyższym – 2 osoby, średnim zawodowym i policealnym –1 osoba i ogólnokształcącym - 2 osoby. 50% uczestników legitymuje się ukończeniem szkoły specjalnej (podstawowej lub zawodowej). 1 osoba ma ukończone gimnazjum, 2 osoby ukończyły Szkołę Przystosabiającą do Zawodu.

Na przestrzeni 2015 -2018 roku 13 osób opuściło placówkę z różnych przyczyn: zmiana miejsca zamieszkania, pogorszenie stanu zdrowia, naturalny zgon. 6 osób podjęło zatrudnienie na otwartym bądź chronionym rynku pracy.

Uczestnicy Warsztatów Terapii Zajęciowej korzystają ze wszelkiego rodzaju form rehabilitacji społecznej i zawodowej. Uczestniczą w imprezach kulturalno – oświatowych, uroczystościach, spotkaniach wyjazdowych, szkoleniach, treningach ekonomicznych i społecznych oraz wszelkich formach aktywizacji zawodowej, wizytach

studyjnych w zakładach pracy, praktykach zawodowych, spotkaniach z doradcą zawodowym w Powiatowym Urzędzie Pracy w Chełmie. Biorą również udział w różnego rodzaju szkoleniach zawodowych, spotkaniach i konferencjach. Poszerzają w ten sposób zakres swojej wiedzy, nabywają również nowe umiejętności niezbędne na rynku pracy a przede wszystkim wzrasta ich samoocena i poczucie wartości własnej. Nawiązują i systematycznie podtrzymują kontakty interpersonalne ze środowiskiem.

W ramach zajęć z rehabilitacji społecznej a i zawodowej zarazem uczestnicy WTZ aktywnie włączają się w działania na rzecz społeczności lokalnej świadcząc usługi poligraficzne, wikliniarsko-florystyczne, krawieckie, rękodzielnicze i z zakresu gospodarstwa domowego. Uczestniczą we współorganizowaniu lokalnych imprez i uroczystości. Ponadto prowadzone są działania i wspólne przedsięwzięcia z dziećmi, młodzieżą, osobami dorosłymi i starszymi na rzecz integracji społecznej oraz projekty, których beneficjentami są również uczestnicy WTZ. Prowadzona jest aktywna współpraca z instytucjami i organizacjami działającymi na terenie lokalnym i ponadlokalnym, która przynosi wymierne efekty.

2. Kadra WTZ

- Liczba osób zatrudnionych na umowę o pracę – 13 osób.
- Liczba etatów – 10 etatów.

Tabela 26. Rodzaj i kierunek wykształcenia kadry WTZ:

Rodzaj wykształcenia	Liczba osób	Wykształcenie i dodatkowe kwalifikacje	Stanowisko
Wyższe	8	Studia wyższe, podyplomowe, kursy, szkolenia, Kurs oligofrenopedagogiki,	Kierownik , 3 instruktorów terapii, 2 instruktorów zawodu, psycholog, pracownik socjalny, rehabilitant
Średnie	1	Prawo Jazdy Kat. ABT ,Uprawnienia do przewozu osób	kierowca
Średnie zawodowe, pomaturalne	3	Medyczne Studium Zawodowe- terapia zajęciowa	instruktor terapii, księgowa,
Zawodowe	1	-	Sprzątaczką

Źródło danych: Warsztaty Terapii Zajęciowej w Sawinie

W 2018 roku zatrudnienie zmniejszyło się o ½ etatu ze względu na przejście pracownika na emeryturę.

Gminny Ośrodek Kultury

Gminny Ośrodek Kultury w Sawinie jest gminną jednostką organizacyjną utworzoną, w celu realizacji zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym z zakresu kultury. Podstawowym celem statutowym Ośrodka jako samorządowej instytucji kultury jest prowadzenie działalności w zakresie upowszechniania kultury.

Gminny Ośrodek Kultury działa na podstawie ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym oraz ustawy z dnia 25 października 1991r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej. Przedmiotem działania ośrodka jest tworzenie i upowszechnianie kultury poprzez:

- edukację kulturalną i wychowanie przez sztukę,
- tworzenie warunków dla amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowanie wiedzą, kulturą i sztuką,
- tworzenie warunków dla rozwoju folkloru, a także rękodzieła ludowego i artystycznego,
- rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych i rekreacyjno-sportowych społeczeństwa ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży,
- opracowanie i przygotowanie do publikacji folderów, gazety lokalnej oraz innych materiałów promujących gminę.

Wykonując powyższe zadania prowadzone były stałe formy działalności:

- gry i zajęcia świetlicowe (bilard, tenis stołowy, piłkarzyki, siłownia)
- zajęcia muzyczne,
- zajęcia plastyczne,
- warsztaty i wystawy twórczości ludowej,
- konkursy na palmę i pisanek wielkanocną oraz bożonarodzeniowy stroik świąteczny,
- wycieczki piesze, rowerowe oraz wyjazdowe,

Działalność ośrodka nie obyła by się bez wsparcia funduszy zewnętrznych, realizowano następujące projekty:

- „II Jarmark Sawiński” ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego na kwotę dofinansowania 20 000,00 zł

- Remont pomieszczeń budynku GOK w Sawinie przeznaczonych na potrzeby prowadzenia edukacji kulturalnej ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego na kwotę dofinansowania 58 000,00 zł

Szczególnie ważnym elementem w życiu kulturalnym gminy jest działalność zespołów: „Wrzos”, „Jarzębina”, „Kapela Sawińska” oraz wielu solistów. Swoimi występami wzbudzają zachwyt i uznanie nie tylko podczas uroczystości gminnych ale również na scenie powiatowej i wojewódzkiej – dając kilkadziesiąt występów. W repertuarze zespołów znajdziemy min. utwory biesiadne, ludowe, kolędy i pastorałki, pieśni cygańskie, sarmackie oraz country.

Na stałe w kalendarz wpisały się również imprezy kulturalne organizowane dla mieszkańców gminy:

- Koncert Kolęd i Pastorałek,
- Gminny Dzień Kobiet,
- Turniej Tenisa Stołowego o Puchar Wójta Gminy,
- Gminny Dzień Dziecka
- Jarmark Sawiński
- Dożynki Gminno-Parafialne,
- Biegi Niepodległości
- Gminne Spotkanie Opłatkowo – Noworoczne,

Oprócz tego Gminny Ośrodek Kultury zaangażowany jest w organizację wielu innych imprez, min.:

- Orszak Trzech Króli,
- Powiatowy Przegląd Kolęd i Pastorałek,
- Dożynki Parafialne w Bukowie Wielkiej
- Międzygminne Zawody Sportowo – pożarnicze,
- Zlot Kombatantów I Korpusu Pancernego,
- Ogólnopolski Zjazd Sawiniaków.

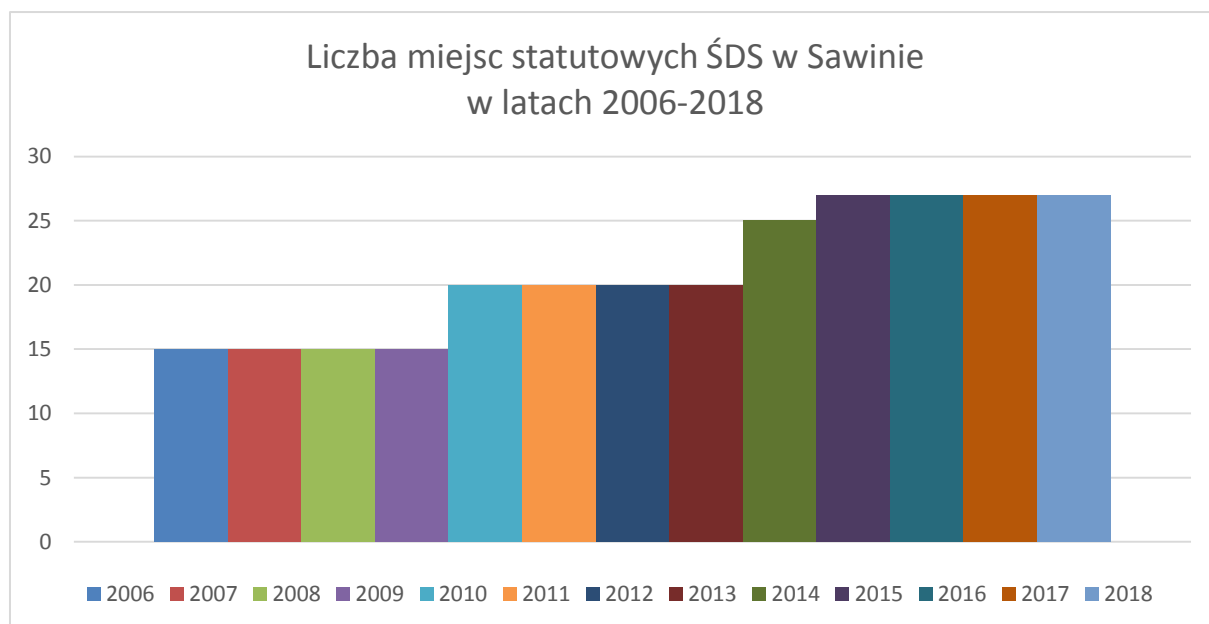
To są jedne z ważniejszych imprez kulturalno-sportowych. Oprócz tego odbywały się szkolenia dla rolników, zebrania wiejskie, prelekcje i pokazy (m.in. sprzętu rehabilitacyjnego), spotkania różnych organizacji. Szukając nowych form pracy i oddziaływania na środowisko przy realizacji poszczególnych uroczystości Gminny Ośrodek Kultury współpracuje ze szkołami z terenu gminy, Gminną Biblioteką Publiczną, Warsztatami Terapii Zajęciowej, Środowiskowym Domem Samopomocy,

Świetlicą Socjoterapeutyczną, Regionalnym Towarzystwem Gminy Sawin, Związkiem Strzeleckim „Strzelec” oraz Kołem Wędkarskim „Lin”.

Środowiskowy Dom Samopomocy

Środowiskowy Dom Samopomocy w Sawinie jest instytucją pomocy społecznej funkcjonującą na terenie gminy Sawin od grudnia 2006 r. Ośrodek zapewnia wsparcie dzienne osobom cierpiącym na zaburzenia psychiczne, przede wszystkim z niepełnosprawnością intelektualną i chorobą psychiczną. Placówka obecnie posiada 27 miejsc statutowych, na dzień 31 grudnia 2018 r. 31 uczestników miało decyzje przyznające pobyt w ośrodku.

Wykres 9. Liczba miejsc statutowych ŚDS w Sawinie w latach 2006 – 2018.

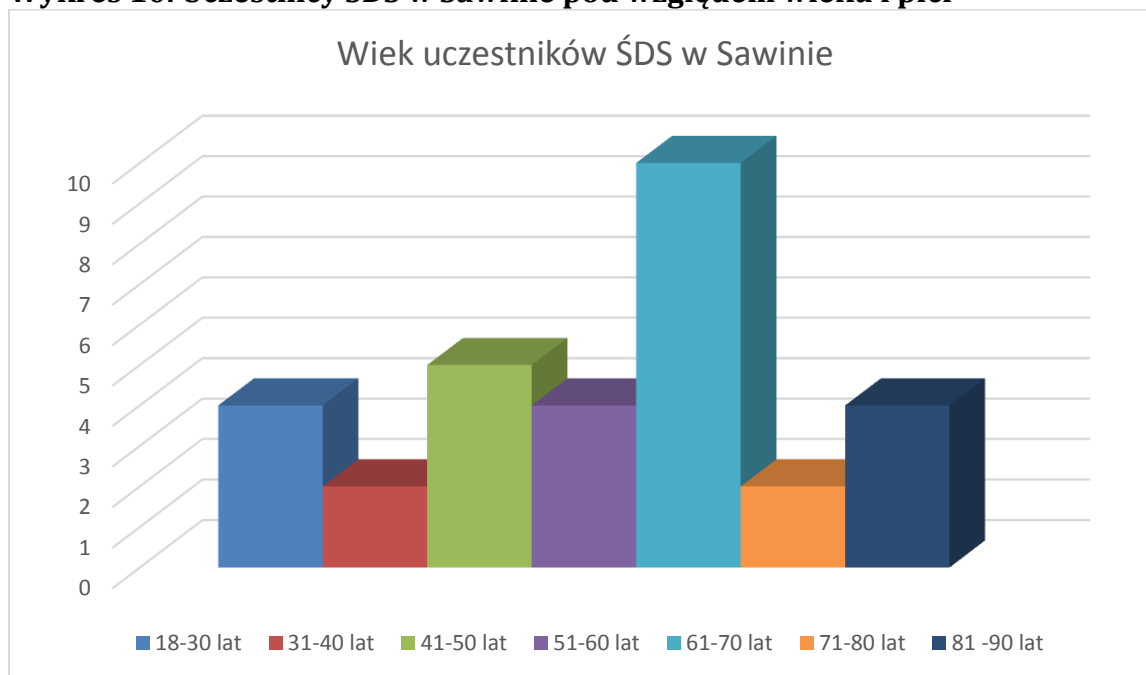

Źródło danych: Środowiskowy Dom Samopomocy

Uczestnicy ŚDS w Sawinie

Uczestnicy Środowiskowego Domu Samopomocy w Sawinie, w zdecydowanej większości, są mieszkańcami gminy Sawin. Dowożeni są do placówki z terenu gminy Sawin dziewięcioosobowym samochodem służbowym marki Renault Trafic.

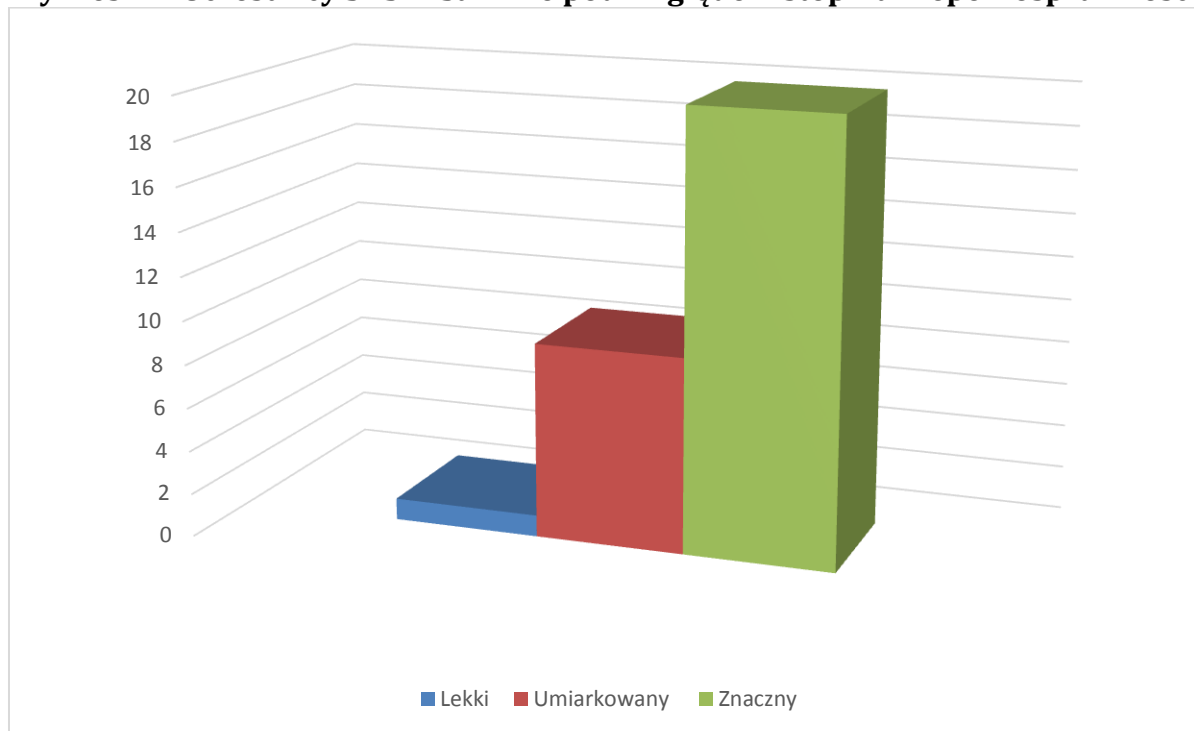
Wykres 10. Uczestnicy ŚDS w Sawinie pod względem wieku i płci

Źródło danych: Środowiskowy Dom Samopomocy (stan na 31.12.2018r.)

Uczestnicy ŚDS w Sawinie pod względem wieku stanowią zróżnicowaną grupę. Wśród uczestników ŚDS w Sawinie przeważają kobiety (około 65%). Wszyscy uczestnicy Środowiskowego Domu Samopomocy w Sawinie posiadają orzeczenia o stopniu niepełnosprawności Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności. Zdecydowana większość uczestników ŚDS w Sawinie to osoby o znacznym stopniu niepełnosprawności (20 osób, tj. ok. 65%). 9 osób (ok. 30%) posiada umiarkowany stopień niepełnosprawności i 1 osoba (5%) lekki stopień niepełnosprawności.

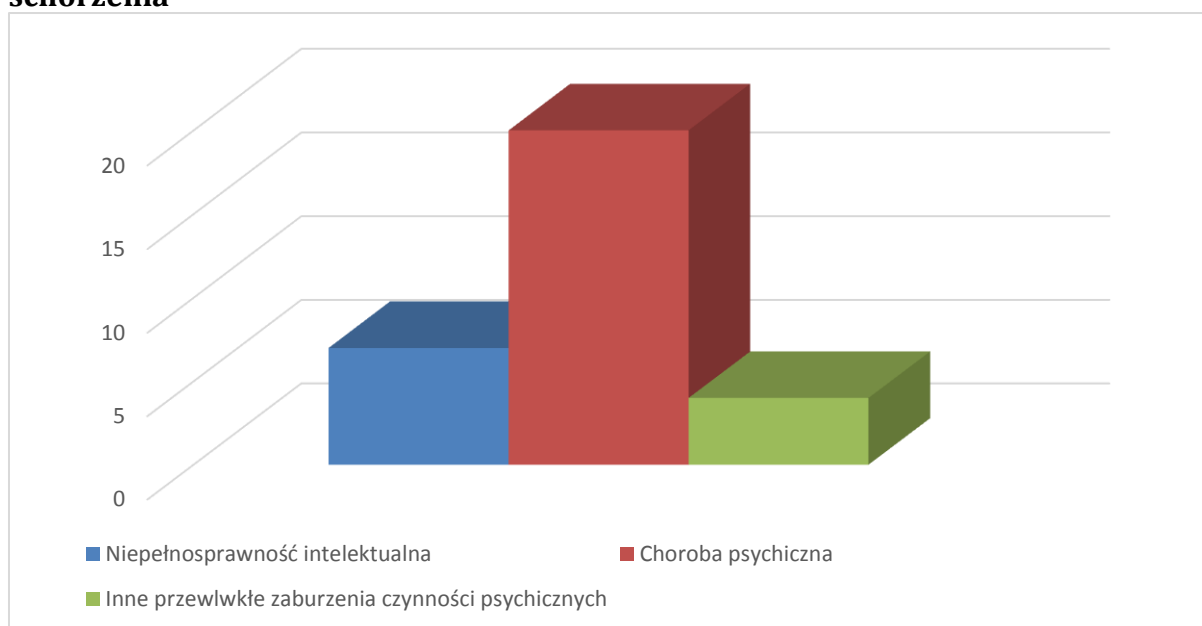
Wykres 11. Uczestnicy ŚDS w Sawinie pod względem stopnia niepełnosprawności

Źródło danych: Środowiskowy Dom Samopomocy (stan na 31.12.2018 r.)

Uczestnicy Środowiskowego Domu Samopomocy w Sawinie również pod względem rodzaju schorzenia stanowią zróżnicowaną grupę: 7 osób (ok. 20 %) – niepełnosprawność intelektualna, 20 osób (ok. 65 %) – choroba psychiczna, 4 osoby (15 %) – inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych.

Wykres 12. Zestawienie uczestników ŚDS w Sawinie pod względem rodzaju schorzenia

Źródło danych: Środowiskowy Dom Samopomocy (stan na 31.12.2018 r.)

Zakres usług świadczonych przez ŚDS w Sawinie

Środowiskowy Dom Samopomocy w Sawinie zapewnia uczestnikom:

1. Terapię zajęciową, prowadzoną w następujących pracowniach:

1) Pracownia gospodarstwa domowego - głównym zadaniem pracowni jest prowadzenie treningu kulinarnego, który ma na celu rozwój umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia związanych z przygotowywaniem, przechowywaniem, podawaniem oraz sprzątaniami po posiłku i obsługą urządzeń AGD. Zajęcia kulinarne wywierają pozytywny wpływ na samopoczucie uczestników, wzmacniają ich poczucie własnej wartości oraz wiarę we własne możliwości. Uczą odpowiedzialności i zaradności życiowej oraz rozwijają umiejętność wzajemnej współpracy;

2) Pracownia rękodzielnicza – głównym celem jest rozwój sprawności manualnej, wyobraźni, kreatywności, wyzwala się zainteresowania artystyczne, rozwijana jest koordynacja wzrokowo – ruchowa. W pracowni uczestnicy uczą się dokładności i sumienności, wytrwałości a także nabierają umiejętności współdziałania w grupie. Udział w zajęciach rozwijają również umiejętność pracy zespołowej i wzajemnej pomocy. Działania te uczą obowiązkowości, poczucia odpowiedzialności za powierzone zadanie, ale również konieczności utrzymania porządku w miejscu pracy i dbałości o materiały. Udział w zajęciach kształtuje też wśród uczestników umiejętności związane z planowaniem kolejności działań, doбором odpowiednich materiałów i zauważaniem swoich błędów i korygowaniem ich;

3) Pracownia artystyczna - głównym celem pracy terapeutycznej w pracowni jest rozbudzanie i kształtowanie estetycznego postrzegania świata. Uczestnicy podczas zajęć mają możliwość rozwoju i doskonalenia umiejętności manualnych i plastycznych, rozwijanie wyobraźni i kreatywności, rozbudzanie twórczego myślenia oraz zainteresowania sztuką i jej technikami. Zajęcia w pracowni artystycznej sprzyjają odreagowaniu negatywnych emocji, zmniejszają napięcie psychiczne, zwiększają poziom samoświadomości i samoakceptacji, rozwijają zainteresowania i umiejętności plastyczne oraz pobudzają kreatywność i twórcze myślenie;

4) Pracownia edukacyjno – komputerowa - zajęcia mają na celu przede wszystkim podtrzymanie podstawowych umiejętności szkolnych oraz oswojenie uczestników z nowoczesną techniką i zastosowanie jej w życiu codziennym . Obsługa komputera oraz umiejętność jego zastosowania zwiększa bowiem możliwość w funkcjonowaniu społecznym – porozumiewaniu się na odległość, aktywizację zawodową. Poprzez pracę grupową i indywidualną uczestnicy uczą się odpowiedzialności za wykonane zadanie, a także wyrabiają w sobie umiejętność współdziałania i współpracy.

2. Treningi samoobsługi i umiejętności społecznych:

1) trening funkcjonowania w codziennym życiu - trening ten obejmuje podtrzymanie i rozwijanie u osób z zaburzeniami psychicznymi oraz u osób z niepełnosprawnością intelektualną umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia poprzez udział w następujących indywidualnych i grupowych treningach:

- trening higieniczny,
- trening budżetowy,
- trening umiejętności praktycznych,
- trening dbania o strój i wygląd,
- trening dbania o zdrowie i bezpieczeństwo.

2) trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów:

- trening komunikacji, mający na celu kształtowanie umiejętności komunikowania (werbalnego i niewerbalnego), zachęcanie do własnych wypowiedzi – wypowiadanie próśb, życzeń, pytań, doskonalenie umiejętności wykorzystywania telefonu i Internetu do komunikacji i zdobywania informacji;
- trening budowania i nawiązywania relacji z innymi osobami, mający na celu kształtowanie pozytywnych relacji uczestnika z osobami bliskimi, sąsiadami,
- z innymi osobami w czasie zakupów, w środkach komunikacji publicznej,
- w urzędach, instytucjach kultury;
- trening załatwiania spraw urzędowych, ma na celu zapoznanie uczestników z podstawowymi prawami obywatela w urzędzie oraz kształtowanie umiejętności właściwego pisania podań oraz wypełniania wniosków a także poprawnego rozumienia pism urzędowych itp.;

- trening aktywności zawodowej mający na celu na celu wspieranie osób chętnych do podjęcia pracy w opanowaniu umiejętności niezbędnych do jej znalezienia i utrzymania, tj. uczenie dokonywania właściwej oceny swoich potrzeb i możliwości, nauka radzenia sobie ze stresem i konfliktami, nauka pisania CV, listu motywacyjnego i podania o pracę, motywowanie uczestników do podnoszenia kwalifikacji;
- trening umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach międzyludzkich (opisywanie problemu w kategoriach celu i przeszkody, szukanie różnych rozwiązań, dokonywanie oceny tych rozwiązań);
- trening zarządzania czasem mający na celu nabycie umiejętności efektywnego planowania i zarządzania czasem oraz umiejętności określania priorytetów zadań;
- trening samodzielnego poruszania się.

3) Trening umiejętności spędzania czasu wolnego. Trening umiejętności spędzania czasu wolnego obejmował następujące formy:

- Zajęcia z elementami muzykoterapii (karaoke, słuchanie i śpiewanie piosenek różnej tematyce),
- Zajęcia z elementami biblioterapii (czytanie bieżącej prasy, czasopism, czytanie i słuchanie fragmentów książek),
- Zajęcia z elementami choreoterapii: zabawa karnawałowa, andrzejkowa,
- Gry edukacyjne, towarzyskie (5 minut, scrabble, kalambury, państwa – miasta),
- Zabawy integracyjne, pamięciowe, usprawniające procesy poznawcze (kalambury rysowane i pokazywane, ciepło – zimno, dobre skojarzenia, prawda – fałsz, telegram itp.),
- Gry stolikowe (gra w warcaby, domino, karty, układanie puzzli itp.),
- Rozwiązywanie krzyżówek,
- Wielki test o zdrowiu – zajęcia grupowe,
- Oglądanie zdjęć,
- Słuchanie radia,
- Oglądanie wybranych programów i filmów w telewizji,
- Udział w integracyjnych spotkaniach towarzyskich i kulturalnych organizowanych w ośrodku.

3. Poradnictwo psychologiczne

Psycholog udziela konsultacji indywidualnych oraz prowadzi zajęcia grupowe. Podczas zajęć indywidualnych psycholog udzielał konsultacji psychologicznych, prowadził rozmowy wspierające, trening relaksacyjny, zajęcia o charakterze psychoedukacyjnym oraz diagnozę testową Skalą Inteligencji D. Weschlera dla dorosłych.

4. Praca socjalna - ma na celu wspieranie uczestników w działaniach samopomocowych w obszarze ich życia osobistego i społecznego. Realizowane jest poprzez przekazanie informacji mających zastosowanie w konkretnej sprawie danego uczestnika przedstawiające możliwości rozwiązania zgłaszanego problemu ze sfery socjalnej. W ramach poradnictwa socjalnego przedstawia się również uczestnikowi informacje o uprawnieniach związanych z jego niepełnosprawnością. Pracą socjalną w ŚDS przede wszystkim zajmuje się pracownik socjalny. Zakres zadań obejmuje: utrzymanie stałego kontaktu ze środowiskiem rodzinnym uczestnika i środowiskiem lokalnym, prowadzenie dokumentacji uczestników ŚDS, utrzymywanie stałego kontaktu z przychodnią lekarską, przychodnią zdrowia psychicznego, współpraca z GOPS w Sawinie i Wierzbicy oraz pracownikami socjalnymi tych ośrodków, występowanie z wnioskami w sprawach przyznania różnych form pomocy, podopiecznym ŚDS.

5. Terapia ruchowa - ma na celu popularyzację sportu wśród osób niepełnosprawnych, podnoszenie sprawności fizycznej, zwiększenie integracji wśród uczestników, wdrożenie zasad zdrowej rywalizacji oraz zwiększenie świadomości korzystnego wpływu aktywności fizycznej na zdrowie i kondycje człowieka. Zakres działań: gimnastyka grupowa, zajęcia indywidualne, turystyka i rekreacja oraz udział w zawodach sportowych.

6. Pomoc w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych.

7. Transport uczestników - Środowiskowy Dom Samopomocy w Sawinie posiada samochód służbowy - bus dziewięcioosobowy marki RENAULT Trafic, przystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, który jest wykorzystywany do transportu uczestników z terenu gminy Sawin. Uczestnicy z gminy Wierzbica dowożeni są samochodem z terenu tej gminy. W 2018 roku z transportu systematycznie korzystało 14 osób, w tym 2 osoby z gminy Wierzbica. Pozostałe osoby docierały do ośrodka samodzielnie.

8. Organizacja czasu wolnego uczestników.

W 2018 roku uczestnicy Środowiskowego Domu Samopomocy w Sawinie korzystali z następujących wyjść i wyjazdów:

- Oglądanie przedstawienia teatru kukielkowego „Opowieść o przyjaźni” w Świetlicy Socjoterapeutycznej w Sawinie,
  - Wyjazd do kina „Zorza” w Chełmie na seans filmowy „Narzeczoną na niby”,
  - Turniej Tenisa Stołowego w Domu Pomocy Społecznej w Chojnie Nowym Pierwszym,
  - Wystawa prac podczas II Jarmarku Sawińskiego,
  - Integracyjny wyjazd do Sandomierza (zwiedzanie miasta melaksami z przewodnikiem, zwiedzanie muzeum „Świat Ojca Mateusza”, spacer po Sandomierzu, obiad w restauracji, rejs statkiem po Wiśle),
  - Wyjazd do Muzeum Zamoyskich w Kozłówce,
  - Trzydniowy wyjazd w góry (zwiedzanie Kopalni Soli w Wieliczce, spacer w Kościelisku, zwiedzanie kompleksu „Wielka Krokiew” w Zakopanym, przejazd koleją torową na Gubałówkę, udział w nabożeństwie w Kościele Matki Boskiej Fatimskiej na Keprztówkach, spływ tratwami Dunajcem, przejazd kolejka linową na Kasprowy Wierch),
  - II Przegląd Występów Kabaretowych „Kabareton nad Bugiem”,
  - Wyjazd do kina „Zorza” w Chełmie na seans filmowy „Serce nie sługa”,
  - Wyjazd do Milejowa – „Przegląd Twórczości Osób Niepełnosprawnych”,
  - Wyjazd do kina na seans filmowy „Planeta singli II”,
  - Wyjazd do multikina w Lublinie na seans filmowy „Miłość jest wszystkim”.
9. Opieka pielęgniarska (podawanie zleconych leków, systematyczna kontrola masy ciała, systematyczne mierzenie ciśnienia tętniczego, prowadzenie rozmów na temat aktualnego samopoczucia, opieka podczas ataków autoagresji, sprawdzanie czystości ciała, udzielanie pierwszej pomocy w przypadkach skaleczeń, oparzeń itp.).
  10. Edukacja prozdrowotna prowadzona przez pielęgniarkę w formie pogadank.
  11. Konsultacje lekarza psychiatry i psychoterapia - uczestnicy Środowiskowego Domu Samopomocy w Sawinie oraz ich opiekunowie trzy razy w miesiącu mieli możliwość konsultacji indywidualnych z lekarzem psychiatrą. Ponadto lekarz prowadził zajęcia grupowe z zakresu psychoterapii.
  12. Ciepły posiłek.

Tabela 27. Kadra ŚDS w Sawinie

Stanowisko pracy	Wymiar czasu pracy (w przeliczeniu na etaty)	Rodzaj umowy (umowa o pracę, zastępstwo, zlecenie)	Umowa na czas określony lub nieokreślony
Kierownik	1,00 etat	Umowa o pracę	Umowa na czas nieokreślony
Instruktor terapii zajęciowej	1,00 etat	Umowa o pracę na zastępstwo	Umowa na czas określony
Instruktor terapii zajęciowej	1,50 etatu	Umowa o pracę	Umowa na czas nieokreślony
Pielęgniarka	0,50 etatu	Umowa o pracę	Umowa na czas nieokreślony
Pracownik socjalny	0,50 etatu	Umowa o pracę	Umowa na czas nieokreślony
Technik fizjoterapii	0,50 etatu	Umowa o pracę	Umowa na czas nieokreślony
Kierowca	1,00 etat	Umowa o pracę	Umowa o pracę na czas określony
Psycholog	0,25 etatu	Umowa o pracę	Czas określony
Księgowa	20 godzin miesięcznie	Umowa zlecenie	Czas określony

Źródło danych: Środowiskowy Dom Samopomocy

Siedziba ŚDS w Sawinie

Siedziba Środowiskowego Domu Samopomocy w Sawinie mieści się przy ul. Rynek 18 – jest to bardzo dobra lokalizacja w centrum miejscowości a jednocześnie zapewniająca bezpieczeństwo i spokój uczestników zajęć. Plac na którym znajduje się obiekt jest w całości ogrodzony, ścieżki są utwardzone. Obiekt jest pozbawiony barier architektonicznych. W lokalu ŚDS w Sawinie znajdują się następujące pomieszczenia:

- Sala ogólna umożliwiająca spotkanie się uczestników zajęć i ich rodzin, pełniąca również funkcję jadalni, która jest wyposażona w telewizor z dostępem do Internetu , DVD, X-boksa, mini wieżę, kanapę, stoły, szafę , komodę i krzesła;
- Pracownia gospodarstwa domowego wyposażana w niezbędny sprzęt,
- Pracownia artystyczna,
- Pracownia edukacyjno – komputerowa,
- Pracownia rękodzielnicza,
- Pokój indywidualnego poradnictwa,

- Pokój socjalny – poradnictwo pracownika socjalnego,
- Pokój kierownika,
- Łazienka dla osób niepełnosprawnych wyposażona w natrysk,
- Toalety dla kobiet i mężczyzn,
- Toaleta dla personelu.

Uczestnicy na mocy zawartego porozumienia mają dostęp do Sali rehabilitacyjnej znajdującej się w sąsiedniej placówce – Świetlicy Socjoterapeutycznej. Od lutego 2015 roku placówka funkcjonuje w nowej siedzibie spełniającej standardy bytowe. Obecnie ośrodek zajmuje lokal o powierzchni 216 m², metraż ten już nie pozwala na dalszy rozwój ośrodka. Dziesięcioletnie doświadczenie Środowiskowego Domu Samopomocy w Sawinie w pracy na rzecz osób cierpiących na zaburzenia psychiczne oraz członków ich rodzin wskazuje na konieczność rozwoju ośrodka i szukania nowych rozwiązań służącym dalszemu rozwojowi uczestników. Pomimo systematycznej i długotrwałej pracy całego zespołu niewielu uczestników osiąga znaczące postępy w codziennym funkcjonowaniu. Brak sukcesu, w naszej ocenie, spowodowane jest neutrwalaniem w środowisku domowym uczonych w ośrodku umiejętności. Z uwagi na powyższe wskazane by było utworzenie miejsc całodobowych służących treningom usamodzielnienia.

Plany związane z funkcjonowaniem ośrodka to utworzenie Klubu Samopomocy i utworzenie miejsc całodobowych służących treningom usamodzielniania.

Świetlica Socjoterapeutyczna

Świetlica Socjoterapeutyczna w Sawinie jest placówką wsparcia dziennego prowadzoną w formie opiekuńczej. Organem prowadzącym świetlicę od 01.01.2015r. jest Gmina Sawin.

W świetlicy organizowane są zajęcia dla dzieci i młodzieży jak również dla rodzin wychowanków. Wg sprawozdań GUS PS-01 na 31.XII.w latach 2015-2018 Świetlica Socjoterapeutyczna w Sawinie przy ul. Rynek 18A czynna była cały rok przez 5 dni w tygodniu po 40 godz. dla 30 wychowanków, w czasie dostosowanym do potrzeb uczestników zajęć. Świetlica dysponuje 30-stoma miejscami statutowymi

W 2013r. pozyskane zostały środki (MPiPS) na remont lokalu świetlicy (lokal przekazany przez Gminę Sawin – 170m²) dzięki czemu zajęcia prowadzone są w komfortowych warunkach.

Dzieci mają do dyspozycji:

- salę dzienną
- salę kreatywności,
- salę zabaw - bajkolandię,
- salę do ćwiczeń – fitnessownię,
- salę kulinarną – kuchcikowo,
- salę komputerową – komputerownię oraz oddzielne toalety z łazienkami.

Tabela 28 Liczba wychowanków biorących udział w organizowanych zajęciach

Rok	Liczba dzieci zgłoszonych przez rodziców/opiekunów w do udziału w zajęciach	Liczba wychowanków korzystających w ciągu roku kalendarzowego- stali wychowankowie	Liczba wychowanków korzystających w ciągu roku kalendarzowego – wolni słuchacze	W tym liczba dzieci niepełnosprawnych
2015	157	111	46	6
2016	157+3=160	107	47	2
2017	160+22=182	110	49	2
2018	182+21=203	113	24	2

Źródło danych: Świetlica Socjoterapeutyczna.

Praca świetlicy prowadzona jest w oparciu o program wychowawczo-terapeutyczny. Rodzaje zajęć organizowanych w świetlicy w latach 2015-2018

- pomoc w odrabianiu prac domowych,
- zajęcia plastyczne,
- zajęcia profilaktyczne,
- zajęcia z zakresu socjoterapii,
- zajęcia kulinarne,
- gry i zabawy integracyjne,
- zabawy ruchowe,
- zajęcia komputerowe,
- terapia logopedyczna,
- zajęcia z krav magi,
- zajęcia rytmiczne.

W świetlicy zatrudnieni są wychowawcy oraz osoba pełniąca obowiązki kierownika, oraz na przestrzeni lat personel wspomagający w ramach umów zleceń: logopeda, dietetyk, pielęgniarka, psycholog, instruktor tańca, instruktor krav maga.

Tabela 29. Zatrudnienie w Świetlicy Socjoterapeutycznej w latach 2015-2018

Rok	Zatrudnienie - umowy o pracę w przeliczeniu na etaty	Umowy zlecenia (Świetlica, GKRPA, SKGS)	Staże	Wolontariat
2015	2	6	1	2
2016	3	4	0	2
2017	3	3	1	2
2018	3	3	1	1

Źródło danych: Świetlica Socjoterapeutyczna

Pracownicy świetlicy stale podnoszą swoje kwalifikacje wykorzystując nabyte umiejętności podczas prowadzonych zajęć dla dzieci celem ich uatrakcyjnienia. W 2018 roku pracownicy świetlicy zakwalifikowani zostali do udziału w projekcie szkoleniowym realizowanym przez ROPS Rzeszów w partnerstwie z ROPS Lublin.

Tabela 30. Szkolenia odbyte przez pracowników Świetlicy w latach 2015-2018

Rok	Szkolenia stacjonarne	Szkolenia e-lerningowe	Szkolenia płatne	Szkolenia bezpłatne
2015	2	0	0	2
2016	3	0	1	2
2017	12	0	5	7
2018	8	61	7	62

Źródło danych: Świetlica Socjoterapeutyczna

W świetlicy realizowane były projekty ze środków zewnętrznych skierowane do dzieci, młodzieży i ich rodzin:

- 1) Fundacja Tesco Dzieciom Program Społeczny Fundacji „Pracownia talentów” „Zdrowo jemy – aktywnie żyjemy” Koszt realizacji zadania w 2015r.: 6 065,00 zł – dofinansowanie, 3 180,00 zł - wkład własny, 2 610,00 zł – praca wolontariuszy (koordynator, księgowa, opieka podczas wyjazdu).

- 2) Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie - „Kreujemy wspólną przyszłość”. Zadanie z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, wspieranie dziecka i rodziny w trudnych sytuacjach życiowych. Kwota dofinansowania: 2 600,00, wkład własny – 350,00.
- 3) oraz programy profilaktyczne.

Tabela 31. Programy profilaktyczne realizowane w świetlicy

Rok	Tytuł programu	Kwota programu	Liczba wychowanków objęta wsparciem
2015	Program profilaktyczny – Ferie 2016	500,00 zł.	51
2016	„TAK! – twórczo, aktywnie i kreatywnie”	3 840,00 zł.	87
2017	Program profilaktyczny 2017	10 000,00	94
2018	Program profilaktyczny 2018	11 376,00 zł.	84

Źródło danych: Świetlica Socjoterapeutyczna

Corocznie w miesiącu grudniu w świetlicy organizowana była akcja „List do Świętego Mikołaja” w ramach której wychowankowie pisali lub rysowali listy do Mikołaja z prośbą o wymarzone prezenty, przygotowywały też kartki z życzeniami bożonarodzeniowymi.

Tabela 32 List do Świętego Mikołaja

Rok	Darczyńca	Ilość dzieci obdarowanych prezentami
2015	SKGS	43
2016	Fundacja Przyjaciółka, GKRPA	85
2017	GKRPA	30
2018	SKGS	47

Źródło danych: Świetlica Socjoterapeutyczna

Wychowankowie angażowani są również do udziału w wydarzeniach kulturalnych i akcjach społecznych min.

- Ognisko integracyjne z Gminnym Ośrodkiem Kultury,
- wspólne oglądanie z uczestnikami ŚDS filmu „Czarownica”,
- spotkanie integracyjne z okazji walentynek w GOK,
- Wystawa Prac Wielkanocnych w Starostwie Powiatowym w Chełmie,

- Udział w Koncercie Zespołu Enej – Hala MOSiR w Lublinie,
- Obchody Dnia dziecka – gry i konkursy z nagrodami na świeżym powietrzu, odwiedziny uczestników ŚDS wraz ze słodkim upominkiem,
- Piknik Rodzinny pn. „Rodzina zdrowa i wesoła”,
- Integracyjne spotkanie w Skansenie Staroci Pana Józefa – ognisko z pieczonymi kiełbaskami, słodki deser, kompot ze świeżych owoców, gry i zabawy na świeżym powietrzu, - Spotkanie Integracyjne: Przegląd Piosenki Filmowej „Stop Klatka”,
- Święto Pieczonego Ziemniaka – spotkanie integracyjne przy ognisku,
- Karaoke – piosenki lat 80-tych,
- Spotkanie Integracyjne w Zespole Szkół w Sawinie „Lata 80-te” – prezentacja piosenki „Ciągłe pada”,
- Wizyta Świętego Mikołaja – wręczenie prezentów o które dzieci prosiły w listach,
- Wystawa prac bożonarodzeniowych w budynku Starostwa Powiatowego w Chełmie,
- Udział w Happeningu „Marsz dla Mateusza” – Pomóż Mateuszowi i Innym! Zostań potencjalnym Dawcą szpiku i komórek macierzystych,
- Prezentacja prac wykonanych w świetlicy podczas VIII Forum Kobiet Aktywnych w Urszulinie
- Instruktorz Pierwszej Pomocy Przedmedycznej przeprowadzony przez ratowników medycznych, zwiedzanie i oglądanie wyposażenia karetki,
- Turniej gier planszowych przeprowadzony przez Galerię Dziecięcą Pokusa – „Jenga”
- Majówka w świetlicy: grillowane kiełbaski i grzanki,
- Udział w plenerowych warsztatach garncarskich organizowanych w ramach Jarmarku Sawińskiego,
- Wystawa prac plastycznych przygotowanych przez wychowanków świetlicy podczas II Jarmarku Sawińskiego,
- Przygotowywanie prac plastycznych i udział w trzech Kiermaszach na rzecz Miłosza dziecka z wadą serca z terenu Gminy Sawin,

Tabela 33. Imprezy i inicjatywy społeczne w które zaangażowani byli wychowankowie świetlicy

Rok	Ilość imprez i inicjatyw społecznych w które zaangażowani byli wychowankowie świetlicy
2015	13
2016	15
2017	18
2018	16

Źródło danych: Świetlica Socjoterapeutyczna

W świetlicy organizowane są również wyjazdy kulturalne i wycieczki dla wychowanków min. do Nałęczowa, Muzeum Wsi Lubelskiej, Centrum Spotkania Kultur w Lublinie, Kina Zorza, Góry Świętokrzyskie i inne.

Tabela 34. Wyjazdy kulturalne i wycieczki organizowane dla wychowanków świetlicy

Rok	Ilość wyjazdów kulturalnych i wycieczek zorganizowanych dla wychowanków świetlicy
2015	2
2016	2
2017	4
2018	5

Źródło danych: Świetlica Socjoterapeutyczna

Ponadto w świetlicy realizowane jest dożywianie dzieci tzw. podwieczerek w ramach Programu Polskiej Akcji Humanitarnej – Pajacyk. Dzieci zapewniony mają posiłek w formie tzw. suchego prowiantu: kanapki, słodkie paluszki, zapiekanki, hoddogi, drożdżówki, jogurty serki, soki, owoce, warzywa, nasiona. W ramach podwieczorku komponowane są posiłki zdrowe i pożywne, bogate w białko i witaminy.

Tabela 35. Środki pozyskane na dożywianie wychowanków świetlicy

Rok	Kwota dofinansowania z Polskiej Akcji Humanitarnej w ramach programu Pajacyk
2015	3,570,00 zł.
2016	9 520,00 zł.
2017	9 940,00zł.
2018	7 200,00
Razem:	30 230,00

Źródło danych: Świetlica Socjoterapeutyczna

W marcu 2015 roku działalność Świetlicy Socjoterapeutycznej prezentowana była jako Dobra praktyka podczas wojewódzkiej konferencji pn. „Konwent NGO – usługi społeczne z perspektywy współpracy samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi” zorganizowanej przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie. Prezentacja poświęcona została ukazaniu działań realizowanych w placówce na rzecz dzieci i ich rodzin oraz roli samorządu lokalnego i wojewódzkiego w organizacji tak ważnej formy wsparcia. Było to bardzo duże wyróżnienie dla placówki, która ukazywana była jako wzorcowa dla przedstawicieli samorządów z całego województwa.

Placówka bierze udział w poniższych programach:

2017- Fundacja ETOH – Rodzina Miśków w ramach programu placówka została wyposażona w pomoce edukacyjne (książki, materiały wspomagające prowadzenie zajęć z zakresu socjoterapii) oraz 4 maskotki Misiów,

2018 – Kulczyk Foundation – Efekt Domina - w ramach programu placówka została wyposażona w pomoce edukacyjne: „Mądre bajki z całego świata z płytami CD”,

2018 – Fundacja „Zaczytani” – w ramach programu świetlica otrzymała ok. 70 woluminów książek dla dzieci i młodzieży (egzemplarze używane) i w 2019 roku zostaną świetlicy przekazane kolejne książki,

2018- Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – Razem Rażniej w ramach programu placówka została wyposażona w pomoce edukacyjne: książki- 8szt, dwumiesięcznik remedium – 3 szt. i dalsze będą przychodziły sukcesywnie.

Dzienny Dom "Senior+" "PRZYSTAŃ"

Jednostka powstała w wyniku realizacji zadania pod nazwą: „Utworzenie Dziennego Domu „Senior+” „PRZYSTAŃ” ze środków finansowych z budżetu państwa w ramach Programu Wieloletniego „Senior +” na lata 2015 – 2020 Edycja 2018 Moduł I – Wsparcie finansowe na utworzenie i/lub wyposażenie Dziennego Domu „Senior +” Klubu „Senior +”. 15 marca 2018 r. została zawarta umowa na dofinansowanie zadania własnego Gminy z Ministerstwem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Działalność Dziennego Domu Senior+ "PRZYSTAŃ" jest oparta na zapisach ustawy o pomocy społecznej. Na chwilę obecną chętnych uczestników w Dziennym Domu „Senior +” „PRZYSTAŃ” w Sawinie jest 25 osób na 15 miejsc, które korzystają z zajęć rotacyjnie, w różne dni tygodnia, zdarza się też że w różne godziny w ciągu dnia; największym zainteresowaniem cieszą się zajęcia z fizjoterapeutą oraz wyjazdy i wycieczki.

Koszt utworzenia jednostki wyniósł 347 253,88 zł, w tym:

- ze środków własnych – 131 253,88 zł
- z dotacji budżetu państwa - 216 000,00 zł

W okresie od 15 marca do 31 grudnia 2018 roku zostały wykonane prace takie jak:

- zlecenie wykonania dokumentacji projektowo – kosztorysowej,
- przygotowanie dokumentacji, uzyskanie zgłoszenia prowadzenia robót budowlanych w starostwie, ogłoszenie zamówienia i wyłonienie wykonawcy,
- prace przygotowawcze, porządkowe,
- roboty budowlane,
- modernizacja parkingu i dojścia do budynku,
- zakup materiałów brukarskich, zakup wyposażenia,
- urządzenie i meblowanie pomieszczeń,
- placówka w ramach swojej działalności zapewnia seniorom usługi w zakresie:
  - socjalnym – możliwość skorzystania z jednego ciepłego posiłku w ciągu dnia,
  - edukacyjnym – pogadanki prozdrowotne, treningi pamięci, biblioterapia, itp.,
  - kulturalno – oświatowym – różnego rodzaju wyjścia i wyjazdy, np. do kina, teatru oraz integracja wewnątrz i międzypokoleniowa, aktywizacja seniorów,
  - sportowo – rekreacyjnym – raz w tygodniu możliwość skorzystania z zajęć JOGI, gimnastyka dla seniora, nordic walking, spacer,

- aktywności ruchowej – trzy razy w tygodniu zajęcia z fizjoterapeutą,
- terapii zajęciowej – codzienne zajęcia z arteterapii, muzykoterapii, socjoterapii, zajęcia plastyczno – techniczne, wikliniarstwo, florystyka, rękodzieło, szycie i robótki ręczne,
- prozdrowotne – dbanie o skórę, masaż stóp, pielęgnacja twarzy, dłoni i stóp, robienie naturalnych kosmetyków, warsztaty kulinarne.

Na chwilę obecną w Dziennym Domu „Senior +” „PRZYSTAŃ” w Sawinie zatrudnione są trzy osoby:

- 1) 1 etat – p. o. kierownika
- 2) $\frac{3}{4}$ etat – terapeuta zajęciowy
- 3) $\frac{1}{4}$ etatu – technik fizjoterapii

Chcąc wyjść naprzeciw zapotrzebowaniu seniorów z terenu Gminy Sawin należałoby zwiększyć liczbę miejsc w Dziennym Domu „Senior +” „PRZYSTAŃ”, a co za tym idzie zwiększyć zatrudnienie.

Gminna Biblioteka Publiczna

Biblioteka jako jednostka powołana i finansowana przez samorząd zobowiązana jest do realizacji zadań w dziedzinie gromadzenia i udostępniania księgozbioru oraz upowszechniania kultury. Działania podejmowane przez bibliotekę mają prowadzić do wszechstronnego rozwoju placówki, propagowania czytelnictwa, kultury oraz oświaty.

Na terenie gminy cele te realizuje Gminna Biblioteka Publiczna w Sawinie, w skład której wchodzi dwa oddziały: Oddział dla dorosłych oraz Oddział dla dzieci i młodzieży.

Od 2006 r. biblioteka zlokalizowana jest w budynku Zespołu Szkół w Sawinie, na parterze budynku. Oba oddziały placówki mają oddzielne wejście z głównego korytarza. Brak jest wewnętrznego połączenia pomiędzy pomieszczeniami. Powierzchnia lokalu biblioteki wynosi 145 m², w tym Oddział dla dorosłych zajmuje powierzchnię 65 m², Oddział dla dzieci i młodzieży 80 m². Od 2006 r. lokal nie był odnawiany i obecnie nie spełnia standardów bibliotecznych. Placówka wymaga remontu: wymiany okien, posadzki i podłogi. Biblioteka odczuwa brak dodatkowego pomieszczenia na prowadzenie zajęć bibliotecznych i kulturalnych.

Placówka pełni szerokie funkcje społeczne. Jest wypożyczalnią książek, kawiarenką Internetową, miejscem w którym młodszy odrobiają lekcje, uczniowie szkoły w Sawinie i szkół średnich oraz mieszkańcy gminy czekają na autobus. Skromne warunki lokalowe sprawiają że działania te skumulowane są w jednym pomieszczeniu. W placówce odbywają się imprezy związane z książką, rocznicami literackimi, obchodami - Ponadto zostało zrealizowanych wiele programów grantowych wspierających działalność oświatową min. program „Klub Koder”, „Mała książka, wielki człowiek”, Klub Gier planszowych. Biblioteka corocznie uczestniczy w programie „Zakup nowości bibliotecznych”.

Placówka czynna jest od poniedziałku do soboty w godzinach 8.00 – 16.00. Zatrudnienie wynosi 2 osoby.

Od 2014 roku prowadzona jest w bibliotece elektroniczna obsługa czytelników. Obecnie w bibliotece zarejestrowanych jest 1128 czytelników w tym aktywnie wypożyczających w 2018 r. – 681 czytelników. Zarejestrowani czytelnicy odwiedzili bibliotekę 8953 razy, wypożyczając 17061 książek. -

Biblioteka prowadzi obsługę specjalnych grup użytkowników, donosząc książki osobom starszym bądź chorym. W 2018 r. dostarczano książki 6 osobom.

W ramach współpracy z biblioteką szkolną prowadzimy akcję „Zdaj książkę gdzie ci wygodniej – w bibliotece szkolnej lub publicznej” oraz prowadzimy wymianę i depozyt książek na potrzeby biblioteki szkolnej.

Biblioteki obecnie to nie tylko wypożyczalnie książek. Jednak zmiana modelu funkcjonowania nie zmienia faktu że w dalszym ciągu książka jest źródłem wiedzy i przeżyć. Kształtuje model kultury w środowisku lokalnym. W związku z tym potrzeba wspierania i rozwijania bibliotek jest jak najbardziej uzasadniona.